2025/2365

26.11.2025

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2025/2365,

12. november 2025,

mis käsitleb plastigraanulite kao ärahoidmist mikroplastireostuse vähendamiseks

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Mikroplasti leidub kõikjal, see on püsiv ja levib üle riigipiiride. See on keskkonnale kahjulik ja võib kahjustada inimeste tervist. Kahju, mida mikroplast keskkonnale ja potentsiaalselt inimeste tervisele põhjustab, võib veelgi suureneda, kui tootmise ja ümbertöötamise käigus esineb kahjulikke keemilisi lisaaineid ja muid probleemseid aineid. Mikroplast kandub õhu ja maismaa pinnaveekogude kaudu ja ookeanihoovuste abil hõlpsalt edasi ning selle liikuvus kujutab endast raskendavat tegurit. Mikroplasti leidub pinnases, sealhulgas põllumajandusmaal, järvedes, jõgedes, suudmealadel, randades, laguunides, meredes, ookeanides ja varem puutumata jäänud kaugetes piirkondades. Selle esinemine pinnases mõjutab mulla omadusi ja põhjustab mullas muutusi, mis avaldavad negatiivset mõju mõne taime kasvule. Mikroplasti mõju merekeskkonnale on põhjalikult dokumenteeritud. Merekeskkonnas on mikroplasti kogumine peaaegu võimatu ning teadaolevalt neelavad seda alla mitmesugused organismid ja loomad ning see kahjustab elurikkust ja ökosüsteeme. Plastigraanulid püsivad veekeskkonnas aastakümneid ning plastigraanulite allaneelamine võib teha mereelustikule, eeskätt merelindudele ja merikilpkonnadele füüsilist kahju või põhjustada surma. Samuti aitab mikroplast nii kasvuhoonegaaside heite kui ka ökosüsteemidele avalduva surve täiendava allikana süvendada kliimamuutusi. Probleemi lahutamatu osa on mikroplasti võime toimida adsorbeerunud toksiliste ainete ja patogeensete mikroorganismide kandjana. Inimesed puutuvad mikroplastiga kokku õhu kaudu ja toidu tarbimisel. Suurenev teadlikkus mikroplasti esinemisest toiduahelas võib õõnestada tarbijate usaldust ja tuua kaasa majanduslikke tagajärgi. Mikroplasti keskkonda sattumisest mõjutatud piirkondades võib avalduda negatiivne majanduslik mõju sellistele tegevustele nagu tööndusliik kalapüük ja põllumajandus ning vaba aja veetmine ja turism.

(2) Komisjoni juhtivate teadusnõustajate rühm leidis oma 30. aprilli 2019. aasta arvamuses „Mikroplastireostusest tulenevad keskkonna- ja terviseriskid“, et „on kaalukaid põhjusi muretsemiseks ja ettevaatusabinõude rakendamiseks“.

(3) Plastigraanulid on kõik polümeere sisaldavad esmase või teisese või mõlema päritoluga vormimismaterjalid, olenemata sellest, kas need on saadud biomassist või on ette nähtud aja jooksul biolagunema. Plastigraanulid on ette nähtud peamiselt plasttoodete valmistamiseks vormimise teel, mis hõlmab vormimist kitsas tähenduses, ekstrusiooni, vahutamist, kile moodustamist, vormpressimist või survevalu. Teise võimalusena võib plastigraanuleid kasutada mitteplasttoodete valmistamiseks, kui sellised graanulid on keemiliselt kapseldatud maatriksis, näiteks kergbetoonis, või tootes füüsiliselt, näiteks asfaldis. Plastigraanulid võivad sisaldada keemilisi lisaaineid ning esineda erineval kujul ja erinevas vormis, näiteks plastist terakesed, graanulid, helbed, vaigud, silindrid, helmed, pulbrid, mikropulbrid, mikrokuulid ja aglomeraadid. Nende läbimõõt on tavaliselt 2– millimeetrit, kuigi väike osa plastigraanulitest on väiksemad või suuremad.

([1]) ELT C, C/2024/2487, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2487/oj.
([2]) ELT C, C/2024/3675, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3675/oj.
([3]) Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. septembri 2025. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 23. oktoobri 2025. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

(4) Plastigraanulite tolm on nende käitlemisel, jahvatamisel või töötlemisel tekkiv tööstusjääk, mida ei kasutata plasttoodete valmistamiseks ja mis seetõttu ei kuulu käesoleva määruse plastigraanulite määratluse kohaldamisalasse. Sellise tolmu teket on raske vältida, kuid seda saab minimeerida. Selline tolm tuleks eemaldada töötervishoiu ja tööohutuse meetmena filtrite või püüdurite abil.

(5) Plastigraanulite kadu kujutab endast liidus suuruselt kolmandat tahtmatult keskkonda sattunud mikroplasti allikat ning see tekib kehvade käitlustavade tõttu plastigraanulite tarneahela igas etapis, mis hõlmab tootmist, sealhulgas ringlussevõttu; alussegu valmistamist, kokkusegamist, ümbertöötamist, töötlemist, jaotamist; vedu, sealhulgas meritsi, ning muid logistikatoiminguid, ladustamist, pakendamist ning plastigraanulite konteinerite ja paakide puhastamist. Seega on tarneahelal põhinev käsitusviis hädavajalik tagamaks, et kõik plastigraanulite käitlemisega seotud ettevõtjad on pühendunud kao ennetamisele. Alates 2015. aastast on Euroopa plastitööstuses hakatud vabatahtliku kohustusena järk-järgult rakendama rahvusvahelist programmi „Operation Clean Sweep®“ (OCS). Selle programmi raames tunnistab iga plastigraanuleid valmistav või käitlev ettevõtja plastigraanulite nullkao olulisust ning kohustub võtma kasutusele parimad tavad. Ehkki OCSiga liitunute seas on arusaamine sellistest tavadest üldiselt hea, ei ole neid ulatuslikult rakendatud. OCSi programmi järgijaid on plastitööstuses endiselt vähe.

(6) Mikroplastireostuse mõju keskkonnale ja inimeste tervisele on tekitanud muret enamikus maailma piirkondades. Mõni liikmesriik on vastu võtnud või kavandab sellekohaseid sihtmeetmeid. Riiklike piirangute erinevused võivad aga takistada siseturu toimimist.

(7) Komisjon on plastireostuse vastu võitlemiseks tunnistanud oma 16. jaanuari 2018. aasta teatises „Euroopa strateegia plasti kohta ringmajanduses“ mikroplastiga seonduvaid riske ja kutsunud üles leidma eri mikroplastiallikate jaoks sobivaid uuenduslikke lahendusi. Komisjon uuendas seda võetud kohustust oma 11. detsembri 2019. aasta teatises Euroopa rohelise kokkuleppe kohta, 11. märtsi 2020. aasta teatises uue ringmajanduse tegevuskava kohta ja 12. mai 2021. aasta teatises nullsaaste tegevuskava kohta. Nullsaaste tegevuskavas on 2030. aastaks seatud eesmärkide hulka lisatud ka keskkonda sattuva mikroplastikoguse vähendamine 30 % võrra.

(8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1907/2006 ([4]) on mikroplastireostuse vähendamiseks kehtestatud tahtlikult toodetesse lisatud mikroplasti turulelaskmise piirang, kuna märkimisväärne osa mikroplastireostusest tuleneb sünteetiliste polümeeride mikroosakeste kasutamisest eraldi või tahtlikult toodetesse lisatuna ning selline reostus kujutab endast vastuvõetamatut keskkonnariski.

(9) Kirde-Atlandi merekeskkonna kaitse konventsiooni (OSPARi konventsiooni) osalised võtsid 2021. aasta juunis vastu OSPARi soovituse 2021/06 plastigraanulite merekeskkonda sattumise vähendamise kohta (edaspidi „OSPARi soovitus 2021/06“), et vähendada mereprügi, edendades ühtsete tulemuslike graanulikao ärahoidmise standardite ja sertifitseerimissüsteemide õigeaegset väljatöötamist ja rakendamist kõikjal plasti tarneahelas. Plastigraanulite mereveoga seotud riski minimeerimise meetmeid uurib praegu Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO), kes esitas mittesiduva ringkirja MEPC.1/Circ.909, milles käsitletakse soovitusi plastigraanulite mereveoks kaubakonteinerites (edaspidi „MEPC.1/Circ.909“). Sellega seoses peavad liit ja selle liikmesriigid tähelepanelikult jälgima kõiki edasisi arengusuundi IMOs ja täitma selles küsimuses kõrgetasemelise keskkonnakaitse tagamisel juhtivat rolli, kehtestades näiteks kaitse range standardi.

(10) Liidu ettepanekus, mis tehti ÜRO Keskkonnaprogrammile enne plastireostust käsitleva rahvusvahelise õiguslikult siduva instrumendi üle arutleva valitsustevahelise läbirääkimiskomitee teist istungit (INC-2), rõhutasid liit ja liikmesriigid, et tulevane instrument peab sisaldama meetmeid tahtmatu mikroplastiheite vähendamiseks.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

(11) Kuigi on olemas liidu õigusaktid jäätmetekke ärahoidmise, reostuse, mereprügi ja kemikaalide kohta, puuduvad konkreetsed liidu normid mikroplastireostuse allikaks oleva plastigraanulite kao ärahoidmiseks kogu tarneahela ulatuses. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/98/EÜ ([5]) on sätestatud peamised jäätmekäitluse põhimõtted ja liikmesriikide üldine kohustus võtta meetmeid jäätmetekke ärahoidmiseks. Seda üldist kohustust tuleks täiendada plastigraanulite hoolsa käitlemisega seotud konkreetsete aspektide ja nõuetega, et hoida ära nende muutumist jäätmeteks.

(12) Ehkki polümeersete materjalide tootmine tööstuslikus mastaabis kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL ([6]) kohaldamisalasse, ei hõlma kõnealune direktiiv muid tegevusi, näiteks plastigraanulite ümbertöötamist, vedu ja ladustamist, millega tavaliselt tegelevad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Peale selle ei käsitleta nõukogu direktiivi 96/61/EÜ ([7]) kohaselt 2007. aasta augustis koostatud viitedokumendis, kus kirjeldatakse polümeeride tootmise parimat võimalikku tehnikat, plastigraanulite kao eriprobleemi.

(13) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/56/EÜ ([8]) on käsitletud ranniku- ja merekeskkonnas esineva mikroprügi, sealhulgas mikroplasti mõju seiret ja hindamist. Välja on töötatud mereprügi seire esimeste suuniste ajakohastus, et ühtlustada metoodikat, sealhulgas seoses plastigraanulite esinemise ja leviku seirega rannajoonel. Direktiiv 2008/56/EÜ ei sisalda siiski erinõudeid käitlemiskohas plastigraanulite kao ärahoidmise ega vähendamise kohta.

(14) Komisjoni määruses (EL) 2023/2055 ([9]), millega muudetakse määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa, on tööstusettevõttes kasutamiseks ette nähtud sünteetiliste polümeeride mikroosakeste, st plastigraanulite kadu käsitletud ärahoitava heitena ning kehtestatud nõue anda kord aastas aru keskkonda sattunud mikroplasti hinnangulise koguse kohta. Ehkki metoodikat kao hindamiseks ei ole kehtestatud, on selle nõude eesmärk saada plastigraanulite kao kohta rohkem teavet ja parandada kogutud teabe kvaliteeti, et hinnata sellise mikroplastiga seonduvaid tulevasi riske.

(15) Tagamaks, et plastigraanuleid käideldakse nende tarneahela kõigis etappides ohutult ja vastutustundlikult, et hoida ära nende keskkonda sattumist ja saavutada plastigraanulite nullkao eesmärk, on vaja kehtestada nõuded plastigraanulite käitlemise kohta kogu tarneahela ulatuses, nimelt tootmisel, sealhulgas ringlussevõtu väljundi puhul, alussegu valmistamisel, kokkusegamisel, ümbertöötamisel, töötlemisel, jaotamisel, veol, ladustamisel, pakendamisel ning puhastusjaamades paakide ja konteinerite puhastamisel. Käesolevat määrust tuleks kohaldada kõigi üksuste suhtes, kes käitlevad plastigraanuleid kogu tarneahelas, olenemata nende lõppkasutusest.

(16) Käitlemisnõuete puhul tuleks arvesse võtta rahvusvaheliselt soovitatavaid häid käitlemistavasid ja liidus tööstusharu kehtestatud olemasolevaid plastigraanulite käitlemise nõudeid. Sellega seoses on oluline, et liit ja selle liikmesriigid jätkavad jõupingutusi, et muuta ringkirjas MEPC.1/Circ.909 sisalduvad soovitused rahvusvahelisel tasandil kohustuslikuks. Lisaks saab liit edendada rahvusvahelisel tasandil arutelu vedajate kohustuse üle teavitada pädevaid asutusi plastigraanulite veost riigis, mis ei ole nende asukohariik.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstus- ja loomakasvatusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj).

([7]) Nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiiv 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (EÜT L 257, 10.10.1996, lk 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/61/oj).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj).

([9]) Komisjoni 25. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2055, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 (mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH)) XVII lisa seoses sünteetiliste polümeeride mikroosakestega (ELT L 238, 27.9.2023, lk 67, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2055/oj).

(17) Võttes arvesse plastigraanulite kao kahjulikku mõju keskkonnale ning ettevõtjate ja vedajate üldist kohustust vältida plastigraanulite kadu, nagu on ette nähtud käesolevas määruses, on asjakohane sätestada konkreetsed teabenõuded piktogrammi ja hoiatuse vormis. Ettevõtjate ja vedajate koormuse vähendamiseks peaks olema võimalik selliseid nõudeid rakendada nii, et võetakse arvesse juba kehtivaid kohustusi, mis tulenevad määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisast. Nimetatud lisa kande 78 punktides 7 ja 10 on esitatud teabenõuded sünteetiliste polümeeride mikroosakeste tarnijatele. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks sünteetiliste polümeeride mikroosakeste tarnijatena käsitada iga tootjat, importijat, allkasutajat või levitajat, kes laseb turule plastigraanuleid, mis on sünteetilised polümeeri mikroosakesed. Nad peaksid esitama asjakohase teabe märgistusel, pakendil, pakendi infolehel või ohutuskaardil. Neil peaks olema võimalik esitada see teave samal ajal määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa kande 78 punktis 10 sätestatud teabega. Kuna asjaomase teabe esitamise eri viisid võivad oma tõhususe poolest kao vältimise üldise kohustuse täitmisel erineda, on asjakohane, et komisjon hindaks käesoleva määruse läbivaatamise käigus nende viiside suhtelist tõhusust.

(18) Kui plastigraanulid satuvad merekeskkonda ja seal levivad, võivad need kahjustada elusressursse ja mereelustikku ning häirida mere muid õiguspärase kasutuse viise, näiteks kalandust ja vesiviljelust. Kuna plastigraanulid näevad lindude jaoks välja nagu kalamari, moodustavad need umbes 70 % merelindude ärasöödavast plastist, hoolimata asjaolust, et ainult 0,05 % pinnaveest saadud plastitükkidest on graanulid. Selliseid väikeseid plastiosakesi on leitud maailma ligikaudu 250 merelinnu liigist 63 liigi isendite magudes. Lisaks on plastigraanulid kaalu järgi hinnanguliselt suuruselt teine mere mikroplastireostuse otsene allikas. Hinnanguliselt satub ookeani igal aastal miljardeid üksikuid plastigraanuleid. Selle põhjuseks on nii väikesed kui ka suuremahulised kaod ja väljapuistumised maismaal ja merel tarneahela kõigis etappides, eriti transiidi ajal. Lisaks võivad plastigraanulid saada uhutud randadele ja rannikualadele ning avaldada seetõttu negatiivset mõju turismile ja maismaal toimuvale tegevusele. Mitmed merelaevadega seotud vahejuhtumid on kaasa toonud selle, et merekeskkonda on sattunud mitu tonni plastigraanuleid, millel on olnud katastroofilised tagajärjed keskkonnale ja kohalikele kogukondadele. Näiteks Hispaania põhjarannikul 2023. aastal juhtunud Toconao õnnetuse tagajärjel hävis kuus kaubakonteinerit, sealhulgas üks kaubakonteiner, mis sisaldas tuhat 25-kilogrammist plastigraanuli kotti. Selle tulemusena uhuti Galicia rannikule miljoneid plastigraanuleid.

(19) Selleks et käsitleda seda küsimust mereveo seisukohast, kiitis IMO merekeskkonna kaitse komitee 2024. aastal heaks ringkirja MEPC.1/Circ.909. Kuna aga need soovitused ei ole õiguslikult siduvad, peaks liit – kooskõlas oma aluslepingutest tuleneva kohustusega säilitada, kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti ning edendada rahvusvahelisel tasandil meetmeid ülemaailmsete keskkonnaprobleemide lahendamiseks – kehtestama käesoleva määrusega siduvad nõuded, et olla maailmas teerajaja selles valdkonnas keskkonnakaitse kõrgema taseme saavutamiseks. Lastisaatjad peaksid tagama, et plastigraanulid on pakitud kvaliteetsesse pakendisse, et veoteave edastatakse õigel ajal merelaeva käitajale, agendile ja kaptenile ning et spetsiaalne lasti paigutamise taotlus on nõuetekohaselt täidetud. Merelaevade käitajad, agendid ja kaptenid peaksid lastisaatjatelt saadud veoteabe põhjal tagama, et plastigraanuleid sisaldavad kaubakonteinerid on nõuetekohaselt paigutatud ja kinnitatud, et minimeerida ohtu merekeskkonnale, kahjustamata seejuures merelaeva ja pardal viibivate isikute ohutust. Konkreetsemalt tuleks plastigraanuleid sisaldavad kaubakonteinerid paigutada teki alla, kui see on mõistlikult teostatav, või laeva avatud tekkide kaitstud aladele. Need nõuded täiendavad mereveo ohutust ja laevade põhjustatud reostuse ärahoidmist käsitlevaid IMO ja liidu üldisi õigusraamistikke, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/59/EÜ ([10]), millega loodi süsteem mereõnnetuste ja -reostuse ärahoidmiseks, võttes arvesse rahvusvahelisi õigusnorme.

(20) Ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad peaksid plastigraanulite käitlemise nõuete rakendamisel tegema toiminguid tähtsuse järjekorras, mille puhul on esmatähtis hoida ära plastigraanulite sattumine keskkonda. Seepärast tuleks esimese sammuna hoida tavapärase käitlemise ajal ära plastigraanulite väljapuistumist esmasest kaitsekestast ning muuta seega nende väljapuistumise risk võimalikult väikeseks, muu hulgas sellega, et hoidutakse tarbetust käitlemisest, näiteks vähendatakse üleminekukohtade arvu, ja kasutatakse kvaliteetseid pakendeid; sellele järgneb väljapuistunud plastigraanulite laialikandumise tõkestamine, et hoida ära nende kadu keskkonda, ning lõpuks viimase sammuna nende ärakoristamine pärast väljapuistumise või kao juhtumit. Laialikandumise tõkestamise ja ärakoristamise meetmeid tuleks võtta viisil, mis minimeerib keskkonnakahju, eelkõige tundlikes elupaikades.

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/59/EÜ, millega luuakse ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteem ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/75/EMÜ (EÜT L 208, 5.8.2002, lk 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/59/oj).

(21) Ehkki käesoleva määruse eesmärk on hoida ära plastigraanulite kadu kõigi ettevõtjate, ELi vedajate ja kolmandate riikide vedajate puhul, tuleks mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kohustusi kohandada, et leevendada nende koormust. Teisest küljest ei tohiks takistada liikmesriike kehtestamast või jätmast kehtima rangemaid kaitsemeetmeid. Sellised meetmed, sealhulgas ettevõtjatele, kes käitlevad rohkem kui viit tonni plastigraanuleid, peavad olema kooskõlas aluslepingutega.

(22) Selleks et tagada igas liikmesriigis käideldavate ja veetavate plastigraanulite jälgitavus ning et pädevad asutused saaksid tulemuslikult kontrollida nõuetele vastavust, on vaja plastigraanuleid käitlevad käitised ja plastigraanulite vedajad registreerida.

(23) Ettevõtjad peaksid plastigraanulite kao ärahoidmiseks koostama riskijuhtimiskava, mis hõlmab riskihindamist, ning seda rakendama ja ajakohasena hoidma; selles kavas tehakse kindlaks plastigraanulite väljapuistumise ja kao tekkimise võimalused ning dokumenteeritakse eelkõige olemasolevad konkreetsed seadmed ja kehtiv kord, mida rakendatakse plastigraanulite kao ärahoidmiseks ning väljapuistunud plastigraanulite laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks. Riskijuhtimiskavas tuleks arvesse võtta ka kindlakstehtud riskidega tegelemiseks vajalike täiendavate seadmete ja täiendava korra kulusid ja tulusid, võttes seejuures arvesse asjaomase käitise laadi ja suurust ning tegevuse ulatust. Kui plastigraanulitele on lisatud lisaaineid, peaksid ettevõtjad kaaluma asjaomaste plastigraanulite ohtlikke omadusi ning kui sellised lisaained võivad plastigraanulite kao korral tõenäoliselt suurendada kahju inimeste tervisele või keskkonnale, peaksid ettevõtjad kaaluma selle teabe lisamist riskijuhtimiskavasse.

(24) Selleks, et pädevad asutused saaksid kontrollida vastavust riskijuhtimiskava nõuetele, peaksid ettevõtjad esitama pädevale asutusele enda koostatud riskijuhtimiskava ja vastavusdeklaratsiooni või tunnistuse, nagu see on kohaldatav.

(25) Ettevõtjatel peaks olema võimalik riskipõhise käsitusviisiga kindlaks teha, milliseid konkreetseid seadmeid paigaldada ja millist korda rakendada. Sellest hoolimata peaks pädeval asutusel olema nõuetele vastavuse kontrollimisel võimalik nõuda ettevõtjalt riskijuhtimiskava muutmist, sealhulgas teatava aja jooksul ükskõik millise käesolevas määruses loetletud meetme võtmist, et tagada käesoleva määruse nõuete asjakohane rakendamine.

(26) Selleks, et saaks hinnata iga käitise kohta koostatud riskijuhtimiskava asjakohasust, peaksid ettevõtjad pidama arvestust plastigraanulite hinnangulise aastase kao koguse ja käideldud plastigraanulite üldkoguse kohta. Ettevõtjate koormuse vähendamiseks peaks pädevatel asutustel ja sertifitseerijatel olema võimalik kasutada teavet hinnangulise heitkoguse kohta määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa kohase aruandluskohustuse täitmiseks.

(27) Vedajatele ei tohiks nende tegevuse eripärast tulenevalt seada riskijuhtimiskava koostamise ja rakendamise kohustust. Selle asemel tuleks neilt nõuda konkreetsete meetmete võtmist graanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks ja laialikandumise tõkestamiseks ning tagajärgedega tegelemiseks. Pädevad asutused peaksid kontrollima nende meetmete rakendamist, eelkõige veo ajal. Mõnda neist meetmetest tuleks rakendada peale- ja mahalaadimistoimingute ajal, mis on väljapuistumise ja kao peamised tekkekohad. Nende toimingute eest vastutavad tavaliselt nii ettevõtjad kui ka vedajad, samal ajal kui veo eest vastutavad ainult vedajad.

(28) Kolmandate riikide vedajad peaksid määrama volitatud esindaja, kes tegutseks kolmanda riigi vedaja nimel ja kelle poole peaks olema võimalik pöörduda igal pädeval asutusel. Volitatud esindaja peaks seoses käesolevast määrusest tulenevate erikohustustega olema sõnaselgelt määratud kolmanda riigi vedaja kirjaliku volituse alusel. Sellise esindaja määramine ei mõjuta kolmanda riigi vedaja käesoleva määruse kohaseid kohustusi ega vastutust. Volitatud esindaja suhtes tuleks tema volituste piires kohaldada täitemenetlust, kui kolmanda riigi vedaja nõudeid ei täida.

(29) Plastigraanulite kao ärahoidmiseks, väljapuistunud graanulite laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks vajalike meetmete edukas rakendamine eeldab ettevõtjate, ELi vedajate ja kolmandate riikide vedajate töötajate igakülgset koostööd ja pühendumust. Ettevõtjatelt, ELi vedajatelt ja kolmandate riikide vedajatelt tuleks nõuda, et nad koolitaksid oma töötajaid vastavalt nende konkreetsetele rollidele ja kohustustele, et töötajatel oleks olemas teadlikkus ja oskus paigaldada, kasutada ja hooldada seadmeid ja järgida korda, mida on vaja käesolevas määruses sätestatud nõuetele vastavuse tagamiseks, sealhulgas plastigraanulite kao jälgimise ja sellest teatamise puhul. Asjakohasel juhul peaksid ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad võtma parandusmeetmeid, sealhulgas vajaduse korral täiustama olemasolevaid seadmeid ja kehtivat korda. Samuti tuleks nõuda, et nad jälgiksid ja registreeriksid igal aastal hinnangulisi kadusid, et aidata täita püsivad lüngad teadmistes.

(30) Keskmise suurusega ja suurettevõtjatel on oma suuruse tõttu tavaliselt keerulisem struktuur. Kui nad käitavad käitisi, kus käideldakse plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500-tonnise aastase künnisega või üle selle, tuleks nõuda, et nad rakendaksid iga käitise puhul lisameetmeid, näiteks teeksid igal aastal sisehindamise ning koostaksid konkreetsetest koolitusvajadustest ja koolitusprogrammi korraldusest lähtuvalt koolitusprogrammi. Sisehindamine võiks hõlmata selliseid aspekte nagu kao hinnanguline suurus ja tekkepõhjused, tulevase kao ärahoidmiseks ning graanulite laialikandumise tõkestamiseks ja nende ärakoristamiseks kasutatavad seadmed ja järgitav kord ning nende tulemuslikkus, arutelud töötajatega, olemasolevate seadmete ja kehtiva korra kontrollimine ning asjakohaste dokumentide läbivaatamine.

(31) Mikroettevõtjatelt ning sellistelt väikese ja keskmise suurusega ning suurettevõtjatelt, kes käitavad käitisi, kus käideldakse plastigraanuleid koguses, mis jääb 1 500-tonnisest aastasest künnisest allapoole, tuleks nõuda vastavusdeklaratsiooni esitamist. Samuti tuleks neile anda piisavalt aega nõuetele vastavuse tõendamiseks.

(32) Ettevõtjad, kes käitavad käitisi, kus käideldakse plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500-tonnise aastase künnisega või üle selle, võivad olla vastutavad suurema plastigraanulite kao riski eest. Keskmise suurusega ja suurettevõtjad, kes käitavad käitisi, kus käideldakse plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500-tonnise aastase künnisega või üle selle, peaksid tõendama vastavust käesolevas määruses sätestatud nõuetele, hankides sertifitseerijate väljastatud tunnistuse ja seda uuendades. Kooskõlas tarneahelapõhise käsitusviisiga, piirates samal ajal halduskoormust, peaksid väikeettevõtjad, kes käitavad käitisi, kus käideldakse plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500-tonnise aastase künnisega või üle selle, tõendama nõuetele vastavust, hankides sertifitseerijate väljastatud tunnistuse, mille kehtivusaeg on viis aastat. Sertifitseerimismenetluse eesmärk on ka aidata väikeettevõtjatel, kes käitavad käitisi, kus käideldakse plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500-tonnise aastase künnisega või üle selle, teha kindlaks meetmed, mida on vaja käesolevas määruses sätestatud nõuete täitmiseks. Pärast kõnealuse tunnistuse kehtivusaja lõppu peaksid need väikeettevõtjad tõendama nõuetele vastavust, teavitades pädevat asutust oma ajakohastatud riskijuhtimiskavast ja vastavusdeklaratsioonist iga viie aasta järel alates viimasest teavitamisest, välja arvatud juhul, kui need väikeettevõtjad otsustavad õigel ajal, et nad uuendavad sertifitseerijate väljastatud tunnistust, et jätkuvalt tõendada nõuetele vastavust.

(33) Sertifitseerija, eelkõige nõustamisteenuste puhul, ei tohiks osaleda tegevuses, mis võiks mõjutada tema usaldusväärsust või otsuste sõltumatust seoses sertifitseerimistoimingutega, milleks ta on akrediteeritud. Sertifitseerija võib olla akrediteeritud vastavushindamisasutus või tõendaja, kellel on litsents tõendamise ja kinnitamise tegemiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1221/2009 ([11]). Teabe ühtlikkuse tagamiseks peaks selline tunnistus olema kindlas vormingus.

(34) Selleks, et pädevad asutused saaksid käesoleva määruse järgimist tõhusamalt kontrollida, peaksid sertifitseerijad teavitama neid oma hindamise tulemustest. Tunnistus ei tohiks mõjutada pädeva asutuse tehtavat nõuetele vastavuse hindamist.

(35) Läbipaistvuse tagamiseks peaksid pädevad asutused tegema teatava teabe üldsusele kättesaadavaks. See hõlmab teatamist käitatavatest käitistest, osalemisest plastigraanulite veos liidus, sealhulgas olulistest muudatustest võrreldes varem teatatuga, volitatud esindaja määramisest, riskijuhtimiskavadest, ettevõtja vastavusdeklaratsioonidest, tunnistustest ning lubadest; see teave peaks olema kättesaadav kergesti leitaval, tasuta ja piiranguteta veebisaidil. Ohutuse ja konfidentsiaalsuse tagamiseks peaks pädevatel asutustel olema siiski võimalus keelduda konkreetsete üksikasjade kohta teabe väljastamisest, kui see ohustaks asjaomaste käitiste või kohalike elanike ohutust või muid avalikke huve. Komisjon peaks avaldama ka riiklike veebisaitide ja kolmandate riikide vedajate volitatud esindajate loetelud, et tagada sellele teabele laialdane juurdepääs, kaitstes samal ajal ärisaladust.

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009, organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1221/oj).

(36) Keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) registreerimise võimaldamiseks peavad ettevõtjad järgima keskkonnaalaseid õigusakte, sealhulgas käesolevat määrust. Seega tuleks EMASis registreeritud ettevõtjaid käsitada käesolevas määruses sätestatud nõuetele vastavana, kui tõendaja on kinnitanud, et käesolevas määruses sätestatud nõuded on lisatud nende keskkonnajuhtimissüsteemi ja neid täidetakse. Seepärast tuleks sellised ettevõtjad vabastada kohustusest lasta teha sertifitseerimine ja teavitada pädevat asutust enda vastavusdeklaratsiooni uuendamisest ja riskijuhtimiskava ajakohastamisest. Lisaks EMASi puudutavale vabastusele ja selleks, et vähendada muude suurt usaldusväärsust tagavate süsteemide koormust, peaks olema võimalik vabastada käesoleva määruse nõuete täitmisest ettevõtjad, kes valmistavad ette ja rakendavad muid keskkonnajuhtimissüsteeme iga käitise jaoks, kui nad vastavad teatavatele käesolevas määruses sätestatud kriteeriumidele.

(37) Pädevad asutused peaksid kontrollima, kas ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad täidavad käesolevas määruses sätestatud kohustusi, kasutades asjakohasel juhul sertifitseerimismenetluse osana või ettevõtja vastavusdeklaratsioonis esitatud tähelepanekuid. Selline kontroll peaks kohasel juhul tuginema keskkonnajärelevalvele või muudele kontrollimeetmetele ning põhinema riskipõhisel käsitusviisil. Võimaluse korral tuleks selline kontroll teha koordineeritult liidu muude õigusaktide alusel nõutavate kontrollidega. Pädevad asutused peaksid andma komisjonile teavet käesoleva määruse rakendamise kohta.

(38) Liikmesriikidel peaks olema võimalik tagada käesoleva määruse järgimine lubade abil, mis põhinevad süsteemil, milles käitisi korrapäraselt kontrollitakse, et uurida kogu asjakohast keskkonnamõju, sealhulgas plastigraanulite väljapuistumist ja kadu. Käitiste puhul, mis asuvad liikmesriigis, kes otsustab nõuetele vastavust tagada ja kontrollida sellise lubade ja korrapäraste kontrollide süsteemi abil, peaksid ettevõtjad olema vabastatud tunnistuse hankimisest või vastavusdeklaratsiooni esitamisest nende käitiste kohta, mille jaoks neil on luba, millega kehtestatakse käesoleva määruse järgimiseks vajalikud tingimused. Käitiste puhul, mille suhtes sellist vabastust kohaldatakse, peaksid ettevõtjad teavitama asjaomast pädevat asutust riskijuhtimiskavast ja selle korrapärastest ajakohastustest. Kui vastavus tagatakse lubadega, peaksid liikmesriigid astuma vajalikke samme olemasolevate lubade tingimuste läbivaatamiseks ja uute lubade väljastamiseks nii, et käesoleva määruse järgimine oleks aegsasti tagatud.

(39) Direktiivi 2008/98/EÜ kohaselt peavad liikmesriigid nõudma ringlussevõtjatelt loa hankimist, mille tingimused tagavad, et plastigraanulite tootmine ei ohusta inimeste tervist ega kahjusta keskkonda, vältides eelkõige ohtu veele, õhule, pinnasele, taimedele või loomadele.

(40) Mis tahes kao mõju minimeerimiseks peaksid ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad võtma vajalikke parandusmeetmeid, et taastada vastavus käesolevale määrusele. Nõutavad parandusmeetmed peaksid olema tuvastatud rikkumise ja selle eeldatava kahjuliku keskkonnamõjuga proportsionaalsed. Kui pädev asutus tuvastab käesoleva määruse rikkumise, peaks ta teavitama sellest ettevõtjat, ELi vedajat või kolmanda riigi vedajat ning nõudma parandusmeetmete võtmist nõuetele vastavuse taastamiseks.

(41) Pädevatel asutustel peaksid olema miinimumvolitused kontrolli tegemiseks ja nõuetele vastavuse tagamiseks, et tagada käesoleva määruse järgimine, teha üksteisega kiiremini ja tõhusamalt koostööd ning takistada ettevõtjaid, ELi vedajaid ja kolmandate riikide vedajaid, volitatud esindajaid ning asjakohasel juhul plastigraanuleid vedavate merelaevade lastisaatjaid, käitajaid, agente ja kapteneid käesolevat määrust rikkumast. Need volitused peaksid olema piisavad, et tulla toime nõuetele vastavuse tagamise probleemidega ning takistada nõuetele mittevastavaid ettevõtjaid kasutamast nõuete täitmise tagamise süsteemi lünkasid ära nii, et tegevus viiakse üle liikmesriikidesse, kus pädeval asutusel ei ole vahendeid ebaseaduslike tavade vastu võitlemiseks. Pädevatel asutustel peaks olema võimalik kasutada kontrolli tegemisel tõendina kõiki asjaomase juhtumiga seotud fakte ja asjaolusid.

(42) Mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad moodustavad olulise osa plastigraanulite tarneahelast. Käesolevas määruses sätestatud asjakohaste kohustuste täitmisel võivad nad seista silmitsi spetsiifiliste rakendamisprobleemidega ja proportsionaalselt suuremate kuludega. Komisjon peaks suurendama ettevõtjate ja vedajate teadlikkust plastigraanulite kao ärahoidmise vajadusest. Lisaks peaks komisjon kõigi asjaomaste sidusrühmadega konsulteerides välja töötama koolitusmaterjalid, mis võivad olla erinevas vormis, sealhulgas juhised ja kursused, et aidata ettevõtjatel ja vedajatel täita oma kohustusi, eelkõige seoses riskihindamise nõuetega. Sellega seoses tuleks kaaluda OSPARi soovitust 2021/06. Liikmesriigid peaksid tagama kohustuste ja riskihindamisnõuete täitmisega seotud teabe ja abi kättesaadavuse, eeskätt mikro- ja väikestele ettevõtjatele. Liikmesriikide antav abi võiks hõlmata tehnilist tuge ja erikoolitust kõigile plastigraanuleid käitlevatele töötajatele. See võiks hõlmata ka rahalist toetust, sealhulgas väikeettevõtjate sertifitseerimise eesmärgil, ning juurdepääsu rahastamisele. Liikmesriigid peaksid meetmete võtmisel pidama silmas kohaldatavaid riigiabinorme.

(43) Selleks, et luua ühine alus plastigraanulite kao hindamiseks, on vaja standarditud metoodikat, mis on kindlaks määratud harmoneeritud standardis, mis võetakse vastu kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1025/2012 ([12]). Määrusega (EL) nr 1025/2012 on ette nähtud harmoneeritud standardi suhtes vastuväidete esitamise kord, mida kohaldatakse juhul, kui selline standard ei vasta täielikult nimetatud määruse nõuetele.

(44) Käesoleva määruse eesmärkide saavutamise ja tulemusliku nõuete täitmise tagamiseks peaksid liikmesriigid määrama oma pädevad asutused, kes vastutavad käesoleva määruse kohaldamise ja selle täitmise tagamise eest. Kui liikmesriigi territooriumil on rohkem kui üks määratud pädev asutus, peaksid liikmesriigid tagama tiheda koostöö kõigi määratud pädevate asutuste vahel, et tagada nende asutuste ülesannete tulemuslik täitmine.

(45) Pädevad asutused peaksid asjakohase teabe alusel, näiteks kolmandate isikute esitatud põhjendatud kaebuste põhjal, astuma nõuete täitmise tagamiseks vajalikke samme, mille hulka kuuluvad kontrollid ja ärakuulamised. Kaebuse esitanud kolmas isik peaks suutma tõendada piisavat huvi või seda, et on rikutud tema õigusi.

(46) Liikmesriigid peaksid tagama, et meetmete puhul, mida nende pädevad asutused võtavad käesoleva määruse alusel, on olemas tõhusad õiguskaitsevahendid kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 47. Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on isikule liidu õigusest tulenevate õiguste kohtuliku kaitse tagamine liikmesriikide kohtute ülesanne. Peale selle on liikmesriigid vastavalt Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 19 lõikele 1 kohustatud nägema ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Sellega seoses peaksid liikmesriigid tagama, et üldsusele, sealhulgas käesoleva määrusega hõlmatud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, on kindlustatud õiguskaitse kättesaadavus kooskõlas kohustustega, milles liikmesriigid on ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) 25. juuni 1998. aasta keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni ([13]) (Århusi konventsiooni) osalistena kokku leppinud.

(47) Liikmesriigid peaksid kehtestama õigusnormid käesoleva määruse alusel vastu võetud riiklike õigusaktide rikkumise eest kohaldatavate karistuste kohta ja tagama nende rakendamise. Liikmesriigid võivad kehtestada õigusnormid haldus- ja kriminaalkaristuste kohaldamiseks. Ühelgi juhul aga ei tohiks kriminaal- ja halduskaristuste määramine kaasa tuua sama kuriteo eest mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keelu (*ne bis in idem*-põhimõtte) rikkumist kriminaalmenetluses, nagu seda keeldu on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus. Kõige raskemate rikkumiste puhul, mille on toime pannud juriidiline isik, näiteks rikkumised, mis on oma laadi, ulatuse ja kordumise tõttu väga rasked või kujutavad endast suurt ohtu inimeste tervisele või keskkonnale, peaksid liikmesriigid tagama, et nende riiklikus karistussüsteemis on ette nähtud haldustrahvid, mille maksimumsumma on vähemalt 3 % juriidilise isiku aastakäibest liidus trahvi määramise aastale eelnenud majandusaastal. Ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2008/99/EÜ ([14]), peaks liikmesriikidel olema lubatud kohaldada lisaks või teise võimalusena kriminaalkaristusi, tingimusel et need on mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

(48) Asjakohasel juhul peaksid liikmesriigid toetama selliste projektide rahastamist, mille eesmärk on plastigraanulitega saastunud alade puhastamine keskkonnakestlike tavade abil; kadu põhjustavate vahejuhtumite ja õnnetuste ning nendega seotud reageerimise kohta teabe kogumine, töötlemine ja edastamine; plastigraanulite kao tõttu inimeste tervisele ja keskkonnale avalduvat mõju käsitlevate teadmiste parandamine ning teadlikkuse suurendamise programmide edendamine, eelkõige kõige enam mõjutatud piirkondades, nagu tööstuspiirkonnad ja sadamad.

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj).

([13]) ELT L 124, 17.5.2005, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/convention/2005/370/oj.

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/99/EÜ keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu (ELT L 328, 6.12.2008, lk 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/99/oj).

(49) Kui käesoleva määruse rikkumise tagajärjel on tekitatud kahju inimeste tervisele, peaksid liikmesriigid tagama, et mõjutatud isikul on võimalik nõuda ja saada asjaomaselt füüsiliselt või juriidiliselt isikult sellise kahju eest hüvitist. Kõnealuste hüvitamisnormidega aidatakse kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 191 kaasa keskkonna säilitamise ja kaitsmise ning selle kvaliteedi parandamise, samuti inimeste tervise kaitse eesmärkide saavutamisele. Ühtlasi toetatakse nendega harta artiklites 2, 3 ja 35 sätestatud õigust elule, isikupuutumatusele ja tervishoiule ning harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Pealegi ei ole Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/35/EÜ ([15]) antud erasektorisse kuuluvatele pooltele õigust saada keskkonnakahjustuse või selle otsese ohu korral hüvitist.

(50) Seepärast on asjakohane, et käesolevas määruses käsitletakse õigust hüvitisele üksikisikutele tekitatud kahju korral ning tagatakse, et üksikisikud saavad kaitsta oma õigusi käesoleva määruse rikkumisest põhjustatud tervisekahjustuste eest ja seeläbi tagatakse käesoleva määruse tulemuslikum järgimine. Kahju hüvitamise nõuetega seotud menetlused tuleks välja töötada ja neid kohaldada nii, et need ei muuda kahju hüvitamise õiguse kasutamist võimatuks ega ülemäära raskeks.

(51) Käesoleva määruse mõju liikmesriikide menetlusautonoomiale peaks piirduma sellega, mida on vaja, et tagada inimeste tervise kaitse ohutu keskkonna kaudu, mida püütakse määrusega saavutada, ning see ei tohiks mõjutada muid riigisiseseid menetlusnorme, millega kehtestatakse õigus nõuda hüvitist käesoleva määruse rikkumise eest. Sellised riigisisesed normid ei tohiks aga takistada käesoleva määrusega nõutava hüvitise taotlemise mehhanismi tulemuslikku toimimist.

(52) Et üksikisikud saaksid kaitsta oma õigusi seoses käesoleva määruse rikkumisest põhjustatud tervisekahjustustega ja seeläbi tagada määruse tõhusam järgimine, peaks valitsusvälistel organisatsioonidel, kes edendavad inimeste tervise või keskkonna kaitset või kes edendavad tarbijate kaitset ja vastavad riigisisese õiguse nõuetele olema juhul, kui liikmesriigid nii määravad, asjaomase üldsuse liikmena õigus osaleda menetlustes kas kannatanu nimel või tema toetuseks, ilma et see piiraks riigisiseste kohtus esindamise ja kohtuliku kaitse menetlusnormide kohaldamist. Kui liikmesriigid järgivad võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid, on neil tavaliselt menetlusautonoomia, et tagada tõhus õiguskaitsevahend liidu õiguse rikkumise korral. Siiski nähtub kogemustest, et ehkki on olemas ülekaalukad epidemioloogilised tõendid reostuse negatiivse tervisemõju kohta elanikkonnale, on keeruline luua otsest seost plastigraanulite kao ja inimeste tervisele või keskkonnale avalduva konkreetse mõju vahel, ning selline mõju ei ole üldiselt ka vahetu.

(53) Teaduse ja tehnika arengu arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse lisade muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ([16]) sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(54) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses käesoleva määruse rakendamist käsitleva teabe esitamisega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([17]).

(55) Käesoleva määruse kohaldamine tuleks edasi lükata, et anda ettevõtjatele, ELi vedajatele, kolmandate riikide vedajatele ning merelaevade lastisaatjatele, käitajatele, agentidele ja kaptenitele piisavalt aega määruses sätestatud nõuetega kohanemiseks.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/35/oj).

([16]) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

(56) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt hoida ära plastigraanulite kadu, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesolevas määruses on sätestatud kohustused plastigraanulite käitlemisel, et vältida kadu nende tarneahela kõigis etappides, eesmärgiga saavutada plastigraanulite nullkadu.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes:

a) ettevõtjad, kes on eelneval kalendriaastal käidelnud liidus plastigraanuleid koguses, mis on võrdne viie tonni künnisega või ületab seda;

b) ettevõtjad, kes käitavad liidus käitisi plastigraanulite konteinerite ja paakide puhastamiseks;

c) ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad, kes veavad liidus plastigraanuleid, ning

d) liikmesriigi sadamast väljuvate või seda külastavate plastigraanuleid kaubakonteinerites vedavate merelaevade lastisaatjad ja käitajad, agendid ja kaptenid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „plastigraanulid“ – polümeeri sisaldava materjali osakesed, olenemata nende kujust, vormist või mõõtmetest, mida toodetakse plasttoodete valmistamisel vormimiseks, olenemata nende tegelikust kasutusest;

2) „väljapuistumine“ – plastigraanulite ühekordne või pika aja vältel toimuv väljapääsemine esmasest kaitsekestast käitise piirides või plastigraanuleid vedavas maanteesõidukis, raudteevagunis või siseveelaevas;

3) „kadu“ – plastigraanulite ühekordne või pika aja vältel toimuv kas käitise piiridest või plastigraanuleid vedavast maanteesõidukist, raudteevagunist, liikmesriigi sadamast väljuvast või seda külastavast siseveelaevast või merelaevast välja keskkonda pääsemine tarneahela mis tahes etapis;

4) „käitis“ – ruum, rajatis, asupaik, tegevuskoht või koht, kus viiakse läbi üht või mitut plastigraanulite käitlemisega seotud majandustegevust;

5) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes käitab käitist või kellel on selle üle täielik või osaline kontroll või kellele on riigisiseste õigusaktide kohaselt delegeeritud määrav majanduslik otsustusõigus käitise tehnilise toimimise üle;

6) „ELi vedaja“ – liikmesriigis elav füüsiline isik või asutatud juriidiline isik, kes tegeleb oma majandustegevuse raames plastigraanulite veoga, kasutades selleks maanteesõidukeid, raudteevaguneid või siseveelaevu;

7) „kolmanda riigi vedaja“ – kolmandas riigis elav füüsiline isik või asutatud juriidiline isik, kes tegeleb oma liidus toimuva majandustegevuse raames plastigraanulite veoga, kasutades selleks maanteesõidukeid, raudteevaguneid või siseveelaevu;

8) „lastisaatja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes on sõlminud või kelle nimel või kelle eest on sõlmitud kaubaveoleping füüsilise või juriidilise isikuga, kes tegeleb oma majandustegevuse raames plastigraanulite veoga, kasutades selleks merelaevu;

9) „käitaja“ – merelaeva omanik või haldaja;

10) „agent“ – isik, kellel on volitus või luba anda teavet käitaja nimel;

11) „mikro- või väikeettevõtja või keskmise suurusega ettevõtja“ – mikro- või väikeettevõtja või keskmise suurusega ettevõtja komisjoni soovituse 2003/361/EÜ ([18]) lisa tähenduses;

12) „suurettevõtja“ – ettevõtja, kes ei ole mikro- ega väikeettevõtja ega keskmise suurusega ettevõtja;

13) „pädev asutus“ – liikmesriigi määratud asutus või organ, kelle ülesanne on täita käesolevast määrusest tulenevaid liikmesriigi kohustusi;

14) „volitatud esindaja“ – liidus elav füüsiline isik või asutatud juriidiline isik, keda kolmanda riigi vedaja on artikli 4 kohaselt kirjaliku volituse alusel määranud tegutsema enda nimel, et täita artikli 3 lõigetes 2 ja 3, artikli 5 lõike 6 kolmandas lõigus ja artikli 15 lõikes 1 sätestatud kohustustega seotud konkreetseid ülesandeid;

15) „sertifitseerija“ – üks järgmine füüsiline või juriidiline isik:

a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 ([19]) artikli 2 punktis 13 määratletud vastavushindamisasutus;

b) füüsiline või juriidiline isik, kes on saanud litsentsi tõendamise ja kinnitamise tegemiseks vastavalt määrusele (EÜ) nr 1221/2009;

16) „vastavushindamine“ – tõendamisprotsess selle hindamiseks, kas käitis vastab käesolevas määruses ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud kohaldatavatele normidele;

17) „luba“ – asjaomase pädeva asutuse väljastatud kirjalik luba käitise käitamiseks.

Artikkel 3

Üldised kohustused

1. Ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad tagavad kao ärahoidmise. Kao esinemisel võtavad ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad viivitamata meetmeid plastigraanulite laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks vastavalt keskkonnasäästlikele tavadele.

2. Ettevõtjad teavitavad liikmesriigi pädevaid asutusi igast selles liikmesriigis asuvast käitisest, mida nad käitavad või mille üle neil on kontroll, või asjakohasel juhul käitisest, mille tehnilise toimimise üle on neile delegeeritud määrav majanduslik otsustusõigus. Iga teatatud käitise puhul täpsustavad nad, kas käitises käitatakse plastigraanuleid koguses, mis on 1 500-tonnisest aastasest künnisest väiksem, sellega võrdne või sellest suurem. Enne esmakordset plastigraanulite vedu liidus teavitavad ELi vedajad või artiklis 4 osutatud volitatud esindajad, nagu on kohaldatav, ELi vedaja või volitatud esindaja asukohaliikmesriigi pädevaid asutusi oma osalemisest plastigraanulite liidusiseses veos ja selleks kasutatavast veovahendist.

3. Ettevõtjad, ELi vedajad ja volitatud esindajad teavitavad lõikes 2 osutatud pädevaid asutusi igast olulisest muudatusest selles, millest on eelnevalt lõike 2 kohaselt plastigraanulite käitlemise ja veoga seotud asjaomaste käitiste ja tegevuste osas teavitatud, sealhulgas olemasoleva käitise sulgemisest, veotegevuse lõpetamisest või sellest, et nende suhtes ei ole käesolev määrus enam kohaldatav, ja kõigist künnistega seotud kohustuste kohaldamise seisukohast olulistest muudatustest käideldud plastigraanulite koguses.

Artikkel 4

Kolmandate riikide vedajate volitatud esindajad

1. Kolmanda riigi vedaja määrab kirjalikult volitatud esindaja vähemalt ühes liikmesriigis, kus kolmanda riigi vedaja tegeleb plastigraanulite veoga.

([18]) Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise nõuded ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj).

2. Kolmanda riigi vedaja annab volitatud esindajale kirjaliku volituse tegutseda enda nimel, et tagada käesoleva määruse artikli 3 lõigete 2 ja 3, artikli 5 lõike 6 kolmanda lõigu ning artikli 15 lõike 1 järgimine. Sellise volitatud esindajaga võib ühendust võtta lisaks kolmanda riigi vedajale või tema asemel. Volitatud esindaja volitused kehtivad üksnes siis, kui volitatud esindaja on need kirjalikult kinnitanud. Volitatud esindaja määramine ei piira kohtumenetlusi, mida võidakse algatada kolmanda riigi vedaja vastu.

3. Kolmanda riigi vedaja teavitab samal ajal lõikes 1 osutatud liikmesriigi pädevaid asutusi ja komisjoni volitatud esindaja määramisest ja tema volitustest enne plastigraanulite esimest vedu liidus.

Artikkel 5

Plastigraanulite käitlemisega seotud kohustused

1. Ettevõtjad võtavad järgmisi meetmeid:

a) koostavad iga käitise jaoks riskijuhtimiskava vastavalt I lisale, võttes arvesse käitise laadi ja suurust ning selles toimuva tegevuse ulatust;

b) paigaldavad riskijuhtimiskavas kirjeldatud seadmed ja järgivad kavas kirjeldatud korda ning

c) teavitavad käitise asukohaliikmesriigi pädevat asutust riskijuhtimiskavast ja II lisas esitatud näidisvormi kohaselt koostatud vastavusdeklaratsioonist.

Ettevõtjad hoiavad riskijuhtimiskava ajakohasena, võttes arvesse eelkõige puudusi, mis on tuvastatud plastigraanulite käitlemisel saadud kogemuste põhjal, ning teevad ajakohastatud kava nõudmise korral pädevale asutusele kättesaadavaks.

2. Väikesed või keskmise suurusega ettevõtjad või suurettevõtjad, kes käitavad käitisi, kus käideldi eelneval kalendriaastal plastigraanuleid koguses, mis jääb 1 500-tonnisest künnisest allapoole, ning mikroettevõtjad teavitavad käitise asukohaliikmesriigi pädevat asutust iga käitise riskijuhtimiskava ajakohastamisest ja vastavusdeklaratsiooni uuendamisest, kui viimasest teavitamisest on möödunud viis aastat.

3. Pädev asutus võib nõuda ettevõtjalt järgmiste meetmete võtmist:

a) muuta lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud riskijuhtimiskavasid, et tagada kao tulemuslik ärahoidmine ja asjakohasel juhul plastigraanulite laialikandumise tõkestamine ja ärakoristamine, samuti vastavus I lisas sätestatud nõuetele, ning

b) rakendada õigel ajal I lisas loetletud meetmeid.

4. ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad tagavad III lisas sätestatud meetmete rakendamise.

5. Ettevõtjad rakendavad riskijuhtimiskavas ette nähtud meetmeid ning ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad rakendavad III lisas sätestatud meetmeid järgmises tähtsuse järjekorras:

a) meetmed plastigraanulite väljapuistumise ärahoidmiseks;

b) meetmed väljapuistunud plastigraanulite laialikandumise tõkestamiseks, et hoida ära nende kadu;

c) meetmed plastigraanulite ärakoristamiseks pärast väljapuistumise või kao juhtumit.

6. Ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad on kohustatud:

a) tagama, et nende töötajaid koolitatakse vastavalt töötajate konkreetsetele rollidele ja kohustustele ning et töötajatel on olemas teadlikkus ja oskus kasutada asjaomaseid seadmeid ja järgida käesolevale määrusele vastavuse tagamiseks ette nähtud korda, ning

b) pidama igal aastal arvestust kao hinnangulise suuruse ja käideldud plastigraanulite üldkoguse kohta.

Ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad alustavad artiklis 18 osutatud standardmetoodika kohast käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud kao suuruse hindamist kuue kuu möödumisel asjaomase harmoneeritud standardi avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas* või artikli 18 lõikes 3 osutatud rakendusakti kohaldamise alguskuupäevast.

Volitatud esindaja esitab tõendid selle kohta, et kolmanda riigi vedaja täidab esimese lõigu punktis a sätestatud kohustust. Ettevõtjad ja ELi vedajad ning volitatud esindajad säilitavad esimese lõigu punktis b osutatud andmeid viis aastat ning teevad need kättesaadavaks pädevatele asutustele nende nõudmise korral ja asjakohasel juhul sertifitseerijatele artikli 6 kohaldamisel.

7. Kui plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks ning plastigraanulite laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks võetud meetmed ei anna tulemusi, võtavad ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad viivitamata parandusmeetmed.

8. Keskmise suurusega ettevõtjad ja suurettevõtjad, kes käitavad käitisi, kus käideldi eelneval kalendriaastal plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500 tonni künnisega või ületab seda, viivad igal aastal iga käitise puhul läbi sisehindamise selle kohta, mil määral käitis vastab I lisas sätestatud riskijuhtimiskava nõuetele või artikli 7 lõike 1 punkti a kohase loa andmise tingimustele.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud ettevõtjad säilitavad sisehindamiste andmeid viis aastat ning teevad need pädevatele asutustele kättesaadavaks nende nõudmise korral ja sertifitseerijatele artikli 6 kohaldamisel.

Artikkel 6

Sertifitseerimine

1. Hiljemalt 17. detsembriks 2027 ning seejärel iga kolme aasta järel tõendavad suurettevõtjad iga käitise puhul, kus käideldi eelneval kalendriaastal plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500 tonni künnisega või ületab seda, käitise käitlemisprotsessi vastavust I lisas sätestatud nõuetele, hankides selleks sertifitseerija välja antava tunnistuse.

2. Hiljemalt 17. detsembriks 2028 ning seejärel iga nelja aasta järel tõendavad keskmise suurusega ettevõtjad iga käitise puhul, kus käideldi eelneval kalendriaastal plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500 tonni künnisega või ületab seda, käitise käitlemisprotsessi vastavust I lisas sätestatud nõuetele, hankides selleks sertifitseerija välja antava tunnistuse.

3. Hiljemalt 17. detsembriks 2030 tõendavad väikeettevõtjad iga käitise puhul, kus käideldi eelneval kalendriaastal plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500 tonni künnisega või ületab seda, käitise käitlemisprotsessi vastavust I lisas sätestatud nõuetele, hankides selleks sertifitseerija välja antava tunnistuse. Tunnistus kehtib viis aastat.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud ettevõtjad järgivad pärast tunnistuse kehtivusaja lõppu artikli 5 lõiget 2, välja arvatud juhul, kui nad otsustavad tunnistust käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt uuendada.

4. Sertifitseerijad teevad pistelisi kontrolle, sealhulgas vahetult ümbritsevatel aladel, kui need on juurdepääsetavad, et tagada riskijuhtimiskava piisavus plastigraanulite kao ärahoidmiseks ja kõigi kavas sisalduvate meetmete nõuetekohane rakendamine.

5. Tunnistus peab vastama järgmistele nõuetele:

a) see on välja antud elektroonilisel kujul lähtuvalt IV lisas esitatud näidisvormist;

b) sellel on märgitud ettevõtja, tunnistusega hõlmatud käitis, iga tehtud pistelise kontrolli kuupäev ja tunnistuse kehtivusaeg;

c) see sisaldab kinnitust selle kohta, et tunnistusega hõlmatud käitis vastab I lisas sätestatud nõuetele.

6. Sertifitseerijad teavitavad pädevat asutust põhjendamatu viivituseta järgmisest:

a) välja antud tunnistused;

b) peatatud või kehtetuks tunnistatud tunnistused;

c) tunnistuste muudatused.

Artikkel 7

Nõuetele vastavus lubade alusel

1. Liikmesriigid võivad vabastada ettevõtjad artikli 5 lõike 1 punktis c ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud kohustustest ning artikli 6 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt tunnistuse hankimise kohustusest iga käitise puhul, tingimusel et:

a) käitise käitamiseks on vaja luba;

b) suurettevõtja on teavitanud lubade väljaandmise eest vastutavat pädevat asutust oma riskijuhtimiskavast ja selle ajakohastamisest iga kolme aasta järel, keskmise suurusega ettevõtja iga nelja aasta järel ning mikro- ja väikeettevõtja iga viie aasta järel;

c) luba on antud või läbi vaadatud ja vajaduse korral ajakohastatud, lähtuvalt ettevõtja I lisas sätestatud nõuetele vastavuse kontrollist, ja pärast seda, kui on teavitatud riskijuhtimiskavast ja selle hilisemast ajakohastamisest, nagu on osutatud punktis b, ning

d) pädevad asutused kontrollivad käitist korrapäraselt, sealhulgas teevad kohapealseid kontrollkäike, artikli 5 lõikes 2 osutatud sagedusega ning artikli 6 lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamisest tuleneva sagedusega, uurides kogu asjakohast keskkonnamõju, sealhulgas väljapuistumise ja kao mõju.

2. Liikmesriik teavitab ettevõtjatele antud vabastusest ja lubade andmise riigisisestest õigusnormidest komisjoni.

Artikkel 8

Nõuetele vastavus keskkonnajuhtimissüsteemide alusel

1. Ettevõtjad, kes on registreeritud ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) vastavalt määrusele (EÜ) nr 1221/2009, on vabastatud käesoleva määruse artikli 5 lõikes 2 ning artikli 6 lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud kohustuste täitmisest, tingimusel et määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 2 punktis 20 määratletud tõendaja on kontrollinud, et käesoleva määruse I lisas sätestatud nõuded on lisatud ettevõtja keskkonnajuhtimissüsteemi ja neid täidetakse.

2. Liikmesriigid võivad vabastada ettevõtjad artikli 5 lõike 2 ning artikli 6 lõigete 1, 2 ja 3 järgimise kohustusest, kui nad on iga käitise jaoks koostanud ja rakendanud keskkonnajuhtimissüsteemi, tingimusel et:

a) akrediteeritud sertifitseerija on teinud vastavushindamise, et teha muu hulgas pisteliste kontrollide abil kindlaks, kas keskkonnajuhtimissüsteem ja selle rakendamise viis vastavad I lisas sätestatud nõuetele;

b) ettevõtja teavitab pädevaid asutusi punktis a osutatud keskkonnajuhtimissüsteemi vastavushindamisest, sealhulgas edastades teabe, mis käsitleb ettevõtjat, käitist, mille vastavust kontrollitakse, pistelise kontrolli kuupäeva ning ajavahemikku, mille jooksul vastavushindamine kehtib, ning

c) keskkonnajuhtimissüsteemi korrapärane vastavushindamine hõlmab vähemalt iga kolme aasta järel selle rakendamise hindamist vastavalt I lisas sätestatud nõuetele.

Artikkel 9

Sertifitseerijate akrediteerimine

Artikli 2 punkti 15 alapunktis a osutatud sertifitseerijate akrediteerimine hõlmab järgmistele nõuetele vastavuse hindamist:

a) sertifitseerija on asutatud liikmesriigi õiguse alusel ja ta on juriidiline isik;

b) sertifitseerija on kolmandast isikust organ, kes on ettevõtjast sõltumatu;

c) sertifitseerija, tema kõrgem juhtkond ja vastavushindamise eest vastutavad töötajad ei osale tegevuses, mis võib mõjutada nende usaldusväärsust või nende otsuste sõltumatust seoses sertifitseerimistoimingutega;

d) sertifitseerija ja tema töötajad tegutsevad mittediskrimineerival viisil ja viivad oma toiminguid läbi suurima erialase usaldusväärsuse ja nõutava tehnilise pädevusega ning ei allu surveavaldustele ega ahvatlustele, sealhulgas rahalistele, mis võivad mõjutada nende otsuseid või sertifitseerimistoimingute tulemusi, eriti seoses isikute või isikute rühmadega, kes on huvitatud nimetatud toimingute tulemustest. Tagatakse sertifitseerijate, nende kõrgema juhtkonna ning sertifitseerimise ja ülesannete täitmise eest vastutavate töötajate erapooletus;

e) sertifitseerijal on vajalikud teadmised, seadmed ja taristu, et teha vastavushindamist, mille läbiviimiseks ta on akrediteeritud;

f) sertifitseerijal on piisav arv sobiva kvalifikatsiooniga kogenud töötajaid, kes vastutavad vastavushindamisülesannete täitmise eest;

g) ilma et see piiraks artikli 16 lõike 3 punkti b kohaseid pädevate asutuste volitusi, hoiavad sertifitseerija töötajad ametisaladust kogu teabe suhtes, mis on saadud vastavushindamisülesannete täitmise käigus;

h) kui sertifitseerija kasutab sertifitseerimisega seotud konkreetsete ülesannete täitmiseks alltöövõtjat või tütarettevõtjat, vastutab ta täielikult alltöövõtja või tütarettevõtja täidetavate ülesannete eest ning hindab ja jälgib alltöövõtja või tütarettevõtja kvalifikatsiooni ja tema tehtavat tööd. Alltöövõtjad või tütarettevõtjad võivad täita üksnes ülesandeid, mis on sertifitseerija akrediteeringuga hõlmatud. Sertifitseerija tagab, et tema alltöövõtjate või tütarettevõtjate tegevus ei mõjuta tema sertifitseerimistoimingute konfidentsiaalsust, objektiivsust ega erapooletust.

Artikkel 10

Teabe andmise kohustus

Iga tootja, importija, allkasutaja või levitaja, kes laseb turule plastigraanuleid, mis on määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa kande 78 punkti 7 kohased sünteetiliste polümeeride mikroosakesed, esitab märgistusel, pakendil, pakendi infolehel või ohutuskaardil käesoleva määruse V lisas osutatud teabe, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1272/2008 ([20]) ning määruse (EÜ) nr 1907/2006 kohaldamist. See teave peab olema selgelt nähtav, loetav ja kustumatu. Tekstiline teave esitatakse nende liikmesriikide ametlikes keeltes, kus plastigraanulid turule lastakse, kui asjaomased liikmesriigid ei näe ette teisiti. Tootja, importija, allkasutaja või levitaja võib esitada selle teabe määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa kande 78 punktist 7 tulenevate kohustuste täitmisel.

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1272/oj).

Artikkel 11

Üldsuse juurdepääs teabele

1. Pädevad asutused teevad üldsusele kättesaadavaks järgmise teabe, sealhulgas süstemaatiliselt internetis, hõlpsasti leitaval veebisaidil, tasuta ja piiramata juurdepääsu üksnes registreeritud kasutajatega, tagades samal ajal konfidentsiaalse äriteabe kaitse:

a) teave, mille nad on saanud vastavalt artikli 3 lõigetele 2 ja 3 ning artiklile 4;

b) riskijuhtimiskavad, mille nad on saanud vastavalt artikli 5 lõigetele 1 ja 2;

c) ettevõtja vastavusdeklaratsioonid, mille nad on saanud vastavalt artikli 5 lõigetele 1 ja 2;

d) artikli 6 kohaselt välja antud tunnistused, mille nad on saanud vastavalt kõnealuse artikli lõikele 6;

e) loa andmise otsuse sisu, sealhulgas loa koopia ja kõik hilisemad ajakohastused või link liikmesriigi tasandil loodud muudele olemasolevatele üldsusele kättesaadavatele registritele või veebisaitidele, mis võimaldavad juurdepääsu sellistele lubadele ja nende hilisematele ajakohastustele, ning

f) keskkonnajuhtimissüsteemi vastavushindamise sisu, mille nad on saanud vastavalt artikli 8 lõike 2 punktile b.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud riskijuhtimiskavasid üldsusele kättesaadavaks tehes ei avalikusta pädevad asutused I lisa punkti 1 alapunktis b osutatud teavet. Pädevad asutused võivad jätta välja osa käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud muust teabest, kui selle teabe avalikustamine võib kahjustada asjaomaste käitiste või kohaliku elanikkonna ohutust või mõnda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/4/EÜ ([21]) artikli 4 lõike 2 punktides a–h loetletud huvi. Pädevad asutused võivad nõuda, et ettevõtjad määraksid kindlaks teabe osad, mida nende arvates ei tohi avalikustada.

3. Komisjon avaldab oma veebisaidil lõikes 1 osutatud riiklike veebisaitide loetelu, tingimusel et liikmesriigid esitavad vajaliku teabe.

4. Komisjon koostab talle artikli 4 lõike 3 kohaselt esitatud teabe põhjal kolmandate riikide vedajate määratud volitatud esindajate loetelu ning teeb selle loetelu üldsusele kättesaadavaks, sealhulgas süstemaatiliselt internetis, hõlpsasti leitaval veebisaidil, tasuta ja piiramata juurdepääsu üksnes registreeritud kasutajatega, tagades samal ajal konfidentsiaalse äriteabe kaitse.

Artikkel 12

Kohustused seoses plastigraanulite mereveoga kaubakonteinerites

1. Lastisaatjad tagavad, et:

a) plastigraanulid pakitakse kvaliteetsesse pakendisse, mis on piisavalt tugev, et vastu pidada veo ajal tavaliselt esinevatele löökidele ja koormustele, ning on konstrueeritud ja suletud nii, et vältida sisukadu, mida vibratsioon või kiirendusjõud võivad tavapärastes veotingimustes põhjustada;

b) plastigraanuleid sisaldavate kaubakonteinerite identifitseerimiseks edastatakse merelaeva käitajale, agendile ja kaptenile enne plastigraanulite lastimist lisaks rahvusvahelise konventsiooni inimelude ohutusest merel (SOLASi konventsioon) reeglis VI/2 nõutud lastiteabele ka veoteave, ning

c) käesoleva lõike punktis b osutatud lastiteabele on lisatud spetsiaalne lasti paigutamise taotlus, milles nõutakse plastigraanuleid sisaldavate kaubakonteinerite paigutamist vastavalt lõikele 3.

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, 14.2.2003, lk 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/4/oj).

2. Merelaevade käitajad ja kaptenid ning asjakohasel juhul agendid tagavad, et neil on nimekiri või manifest või asjakohane lastiplaan, mis vastab lastisaatjalt saadud lõike 1 punktis b osutatud lastiteabele.

3. Merelaevade käitajad ja kaptenid tagavad, et plastigraanuleid sisaldavad kaubakonteinerid paigutatakse kinnisele laevatekile, kui see on mõistlikult teostatav, või laeva avatud tekkide kaitstud aladele. Mõlemal juhul kinnitatakse sellised konteinerid nii, et minimeerida oht merekeskkonnale, kahjustamata merelaeva ja pardal viibivate isikute ohutust.

Artikkel 13

Nõuetele vastavuse kontrollimine ja aruandlus

1. Pädevad asutused kontrollivad, kas ettevõtjad, ELi vedajad, kolmandate riikide vedajad ja volitatud esindajad, lastisaatjad ning merelaevade käitajad, agendid ja kaptenid täidavad käesolevas määruses sätestatud kohustusi, ning võtavad seejuures kohaldataval juhul arvesse nii artikli 5 lõigetes 1 ja 2 osutatud ettevõtja vastavusdeklaratsioonides esitatud teavet kui ka teavet, mille on kogunud sertifitseerijad ja pädevad asutused vastavalt artikli 6 lõikele 6 ja artikli 7 lõikele 1 kooskõlas artikli 8 kohaselt antud vabastustega. Pädevad asutused teevad riskipõhisele käsitusviisile tuginedes keskkonnajärelevalvet, sealhulgas ette teatamata, ja võtavad muid kontrollimeetmeid.

2. Liikmesriigid esitavad komisjonile hiljemalt 1. jaanuariks 2030 ja seejärel iga kolme aasta järel aruande, mis sisaldab kvalitatiivset ja kvantitatiivset teavet käesoleva määruse rakendamise kohta eelnenud kolmel järjestikusel kalendriaastal. See teave hõlmab järgmist:

a) ettevõtjate arv igas ettevõtjate suuruskategoorias vastavalt komisjoni soovitusele 2003/361/EÜ ja igas majandustegevuse valdkonnas, nende ettevõtjate käitiste arv ning ELi vedajate ja kolmandate riikide vedajate ning nende poolt plastigraanulite vedamiseks kasutatavate veovahendite arv;

b) nende riskijuhtimiskavade ja ettevõtjate vastavusdeklaratsioonide arv, millest on teatatud kooskõlas artikli 5 lõikega 1 ja artikli 5 lõikega 2, nende tunnistuste arv, millest on teatatud kooskõlas artikli 6 lõikega 6, ning EMASis registreeritud või artikli 8 lõike 2 tingimustele vastava keskkonnajuhtimissüsteemi rakendanud ettevõtjate arv;

c) artikli 7 tingimustele vastavate antud lubade arv ning

d) käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtud keskkonnajärelevalvetoimingute ja muude võetud kontrollimeetmete arv ja tulemused, samuti nende vahejuhtumite ja õnnetuste arv, millest on teatatud vastavalt artikli 14 lõikele 1, ning käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmata jätmise tõttu võetud meetmed.

3. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks käesoleva artikli lõikes 2 osutatud aruannete vormi. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Hiljemalt kolme kuu jooksul lõikes 2 osutatud aruande esitamise kuupäevast teeb komisjon üldsusele kättesaadavaks käesoleva määruse kohaldamist käsitleva kogu liitu hõlmava ülevaate, mis põhineb nimetatud lõike kohaselt esitatud andmetel.

Artikkel 14

Vahejuhtumid ja õnnetused

1. Ilma et see piiraks direktiivi 2004/35/EÜ kohaldamist, teevad ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad inimeste tervist või keskkonda mõjutava kao põhjustanud vahejuhtumi või õnnetuse korral järgmist:

a) teavitavad asjakohasel juhul kohe hädaabiteenistusi;

b) võtavad kohe kõik võimalikud meetmed inimeste tervisele või keskkonnale avalduva mõju minimeerimiseks;

c) esitavad viivitamata ja hiljemalt 30 päeva jooksul inimeste tervist või keskkonda mõjutava kao põhjustanud vahejuhtumit või õnnetust pädevatele asutustele, kelle vastutusalasse kuuluval territooriumil vahejuhtum või õnnetus toimus, järgmise teabe:

i) kao hinnanguline suurus,

ii) kao põhjused ja

iii) punkti b kohaselt võetud meetmed ning

d) võtavad meetmeid, et hoida ära uusi vahejuhtumeid või õnnetusi.

2. Pädev asutus, kelle vastutusalasse kuuluval territooriumil asjaomane vahejuhtum või õnnetus toimus, nõuab vajaduse korral, et ettevõtja, ELi vedaja või kolmanda riigi vedaja võtaks asjakohaseid lisameetmeid inimeste tervisele või keskkonnale avalduva mõju ulatuse minimeerimiseks ning uute vahejuhtumite või õnnetuste ärahoidmiseks, sealhulgas korraldades erikoolitusi.

3. Kui toimunud vahejuhtum või õnnetus mõjutab inimeste tervist või keskkonda teises liikmesriigis, teavitab pädev asutus, kelle vastutusalasse kuuluval territooriumil õnnetus või vahejuhtum toimus, sellest viivitamata asjaomase teise liikmesriigi pädevat asutust.

Artikkel 15

Nõuete täitmata jätmine

1. Käesolevas määruses sätestatud normide rikkumise korral teevad ettevõtjad, ELi vedajad, kolmandate riikide vedajad ja volitatud esindajad, kui see on kohaldatav, viivitamata järgmist:

a) teavitavad pädevat asutust;

b) võtavad vajalikud meetmed nõuetele vastavuse võimalikult kiireks taastamiseks ning

c) järgivad kõiki lisameetmeid, mille pädev asutus on ette näinud nõuetele vastavuse taastamiseks.

2. Kui käesolevas määruses sätestatud normide rikkumisest tuleneb otsene oht inimeste tervisele või see ähvardab avaldada olulist vahetut kahjulikku mõju keskkonnale, peatab pädev asutus käitise või selle osa tegevuse, seiskab maanteesõidukid, raudteevagunid või siseveelaevad või takistab nende liikumist, või kui kõnealune rikkumine viib märkimisväärse kaoni, võib pädev asutus peatada käitise või selle osa tegevuse ning seisata maanteesõidukid, raudteevagunid või siseveelaevad või takistada nende liikumist, kuni nõuetele vastavus on lõike 1 punktide b ja c kohaselt taastatud.

Artikkel 16

Pädevate asutuste määramine ja nende volitused

1. Liikmesriigid määravad ühe või mitu pädevat asutust, kes vastutavad käesoleva määruse kohaldamise ja selle nõuete täitmise tagamise eest. Liikmesriigid teatavad komisjonile pärast 16. detsembrit 2025 viivitamata pädevate asutuste nimed, aadressid ja kontaktandmed ning teatavad komisjonile ka kõigist kõnealuse teabe hilisematest muudatustest.

2. Liikmesriigid annavad oma pädevatele asutustele käesoleva määruse järgimise tagamiseks vajalikud kontrollivolitused ja nõuete täitmise tagamise volitused.

3. Lõikes 2 osutatud pädevate asutuste volitused hõlmavad vähemalt järgmist:

a) õigus saada juurdepääs käesoleva määruse rikkumisega seotud asjakohastele mis tahes vormis või vormingus dokumentidele, andmetele ja teabele, olenemata nende talletamiseks kasutatavast andmekandjast ja talletamiskohast, ning õigus teha neist või saada nende koopiaid;

b) õigus nõuda igalt füüsiliselt või juriidiliselt isikult asjakohaste mis tahes vormis või vormingus dokumentide, andmete või teabe esitamist, olenemata nende talletamiseks kasutatavast andmekandjast ja talletamiskohast, eesmärgiga teha kindlaks, kas käesolevat määrust on rikutud või rikutakse, ning selgitada välja sellise rikkumise üksikasjad;

c) õigus teha omal algatusel kontrolli, et lõpetada või keelata käesoleva määruse rikkumised, ning

d) õigus pääseda ligi käitistele.

4. Pädevad asutused võivad kasutada oma keskkonnajärelevalvetoimingutes ja muude kontrollimeetmete võtmisel tõendina mis tahes teavet, dokumente, järeldusi, avaldusi või uurimisandmeid, olenemata nende vormingust ja nende talletamiseks kasutatavast andmekandjast.

5. Kui liikmesriigi territooriumil on mitu pädevat asutust, tagab liikmesriik asjakohaste teabevahetus- ja koordineerimismehhanismide loomise.

Artikkel 17

Nõuete täitmisega seotud teave ja abi

1. Hiljemalt 17. detsembriks 2026 töötab komisjon ettevõtjate, vedajate ja sertifitseerijate, sealhulgas mikro- ja väikeettevõtjate ning keskmise suurusega ettevõtjate, ja asjaomaste valitsusväliste keskkonnaorganisatsioonide esindajatega konsulteerides ning koostöös pädevate asutustega välja ja teeb üldsusele kättesaadavaks, sealhulgas internetis, hõlpsasti leitaval veebisaidil, tasuta ja piiramata juurdepääsu üksnes registreeritud kasutajatega, teadlikkuse suurendamise materjalid ja koolitusmaterjalid käesolevas määruses sätestatud kohustuste nõuetekohase täitmise kohta. Asjakohasel juhul konsulteerib komisjon ka volitatud esindajate, lastisaatjate ning merelaevade käitajate, agentide ja kaptenite esindajatega.

2. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjad, ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad, volitatud esindajad, lastisaatjad ning merelaevade käitajad, agendid ja kaptenid saavad juurdepääsu käesoleva määruse täitmisega seotud teabele ning et neile, eelkõige mikro- ja väikeettevõtjatele, antakse sellekohast abi.

Ilma et see piiraks kohaldatavate riigiabinormide kohaldamist, võib esimeses lõigus osutatud abi pakkuda eelkõige järgmisel kujul:

a) rahaline toetus, sealhulgas väikeettevõtjate sertifitseerimiseks;

b) juurdepääs rahastamisvõimalustele;

c) juhtkonna ja töötajate erikoolitus ning

d) korralduslik ja tehniline tugi.

3. Liikmesriigid soodustavad sertifitseerijate töötajate kvalifitseerimist võimaldavate koolitusprogrammide väljatöötamist.

Artikkel 18

Standardid

1. Artikli 5 lõike 6 punktis b osutatud kohustuse täitmise võimaldamiseks töötatakse vastavalt määrusega (EL) nr 1025/2012 kehtestatud korrale välja harmoneeritud standardis esitatav metoodika kao suuruse hindamiseks.

2. Komisjon esitab harmoneeritud standardi väljatöötamise taotluse ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile hiljemalt 17. detsembriks 2026.

3. Kui ükski Euroopa standardiorganisatsioon ei ole nõus harmoneeritud standardit koostama või kui komisjon leiab, et kavandatud standard ei hõlma nõudeid, mille kehtestamiseks see koostati, kehtestab komisjon käesoleva artikli lõikes 1 osutatud metoodika rakendusaktiga. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 19

Kaebuste menetlemine ja õiguskaitse kättesaadavus

1. Füüsilisel või juriidilisel isikul, kellel on riigisisese õiguse kohaselt piisav huvi, või isikul, kes leiab, et tema õigusi on rikutud, on õigus esitada pädevatele asutustele põhjendatud kaebus, kui ta objektiivsetest asjaoludest lähtuvalt leiab, et ettevõtja, ELi vedaja, kolmanda riigi vedaja või lastisaatja või merelaeva käitaja, agent või kapten ei järgi käesolevat määrust.

Esimese lõigu kohaldamisel eeldatakse, et valitsusvälisel üksusel või organisatsioonil, kes edendab inimeste tervise või keskkonna kaitset või kes edendab tarbijate kaitset ja vastab riigisisese õiguse nõuetele, on piisav huvi.

2. Pädevad asutused hindavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud põhjendatud kaebust ja võtavad asjakohasel juhul selle kontrollimiseks vajalikke meetmeid, mis muu hulgas hõlmab kontrollide tegemist ja asjaomase isiku või organisatsiooni ärakuulamist. Kui kaebus leitakse olevat põhjendatud, kohaldavad pädevad asutused vajalikke meetmeid kooskõlas artikli 5 lõikega 3, artikli 14 lõikega 2 ja artikli 15 lõikega 2.

3. Pädevad asutused teavitavad kaebuse esitanud, lõikes 1 osutatud isikut võimalikult kiiresti oma otsusest kaebuse kohane meetmete võtmise taotlus rahuldada või tagasi lükata ning põhjendavad oma otsust.

4. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud isikul on võimalus pöörduda kohtu või muu sõltumatu ja erapooletu avalik-õigusliku asutuse poole, kes on pädev kontrollima käesoleva määruse kohaste pädeva asutuse otsuste, tegevuse või tegevusetuse menetluslikku ja sisulist õiguspärasust, ilma et see piiraks selliste riigisiseste õigusnormide kohaldamist, mille kohaselt tuleb enne kohtumenetluse algatamist läbida vaidemenetlus. Kõnealused kontrollimenetlused peavad olema ausad, õiglased, õigeaegsed ja mitte üle jõu käivalt kulukad ning nende puhul peavad olema tagatud piisavad ja tõhusad õiguskaitsevahendid, sealhulgas vajaduse korral esialgne õiguskaitse.

5. Liikmesriigid tagavad, et praktiline teave võimaluste kohta kasutada halduslikku ja kohtuliku kontrolli menetlusi, millele on osutatud käesolevas artiklis, tehakse üldsusele kättesaadavaks.

Artikkel 20

Karistused

1. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2024/1203 ([22]) tulenevaid liikmesriikide kohustusi, kehtestavad liikmesriigid käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

2. Lõikes 1 osutatud karistused hõlmavad haldustrahve, mis jätavad rikkumise toime pannud isikud tulemuslikult ilma rikkumisest saadud majanduslikust kasust.

3. Juriidilise isiku toime pandud raskeimate rikkumiste korral on lõikes 2 osutatud haldustrahvi maksimummäär vähemalt 3 % tema aastakäibest liidus haldustrahvi kehtestamise aastale eelnenud majandusaastal.

4. Liikmesriigid võivad lisaks või teise võimalusena määrata kriminaalkaristusi, tingimusel et need on käesolevas artiklis osutatud haldustrahvidega samaväärselt mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

5. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohaselt kehtestatud karistuste puhul võetakse kohaldataval juhul igakülgselt arvesse

a) rikkumise laadi, raskusastet ja ulatust;

b) rikkumisest elanikkonnale või keskkonnale tulenevat mõju, mille puhul peetakse silmas eesmärki tagada inimeste tervise ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse;

c) seda, kas rikkumine oli korduv või ühekordne.

6. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata lõikes 1 osutatud normidest ja meetmetest ning neid mõjutavatest hilisematest muudatustest.

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj).

Artikkel 21

Hüvitamine

1. Liikmesriigid tagavad, et kui käesoleva määruse rikkumise tõttu on tekitatud kahju inimeste tervisele, on mõjutatud isikul õigus nõuda ja saada rikkumise eest vastutavalt füüsiliselt või juriidiliselt isikult sellise kahju eest hüvitist.

2. Liikmesriigid tagavad, et kahju hüvitamise nõuetega seotud riigisisesed õigusnormid ja menetluskord on kavandatud ja neid kohaldatakse nii, et need ei muuda lõike 1 kohase rikkumisega tekitatud kahju eest hüvitise saamise õiguse kasutamist võimatuks või ülemäära raskeks.

3. Liikmesriigid võivad kehtestada lõikes 1 osutatud hüvitist käsitleva nõude esitamise aegumistähtaja. Selline tähtaeg ei alga enne, kui rikkumine on lõppenud ja isik, kellel on õigus nõuda hüvitist, teab või on mõistlik eeldada, et teab, et ta on kandnud lõike 1 kohase rikkumise tõttu kahju.

Artikkel 22

Lisade muutmine

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta

a) I lisa punktides 2, 3, 4 ja 5 sätestatud tehnilisi nõudeid;

b) III lisa punkte 1, 2 ja 3 seadmetele esitatavate nõuete või menetluste lisamiseks või välja jätmiseks või olemasolevate seadmete ja kehtiva korra tehniliste omaduste täpsustamiseks ning

c) II ja IV lisas sätestatud vormide üksikasju.

2. Komisjon võtab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusaktid vastu, tuginedes järgmisele:

a) artiklite 3, 5, 6, 7, 8, 13 ja 14 rakendamisel saadud kogemused;

b) ettevõtjate poolt kättesaadavaks tehtud teave igal aastal hinnatava plastigraanulite kao koguse kohta, millest on määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa kohaselt teatatud;

c) asjakohased rahvusvahelised standardid;

d) tegevusvaldkondade eripära;

e) mikro- ja väikeettevõtjate ning keskmise suurusega ettevõtjate erivajadused või

f) tehnika ja teaduse areng.

Artikkel 23

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 22 lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 2. jaanuarist 2028. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 22 lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 22 lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 24

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 25

Hindamine ja läbivaatamine

1. Hiljemalt 17. detsembriks 2033 hindab komisjon käesoleva määruse rakendamist, pidades silmas sellega taotletavaid eesmärke. Komisjon esitab aruande oma peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruanne sisaldab vähemalt järgmist:

a) käesoleva määruse rakendamisel saadud kogemused;

b) teave, mille liikmesriigid on esitanud vastavalt artikli 13 lõikele 2;

c) ettevõtjate poolt kättesaadavaks tehtud teave igal aastal hinnatava plastigraanulite kao koguse kohta, millest on määruse (EÜ) nr 1907/2006 XVII lisa kohaselt teatatud;

d) käesoleva määruse panus 2030. aastaks mikroplastireostuse 30 % võrra vähendamise üldeesmärgi saavutamisse;

e) hinnang selle kohta, kas on vaja võtta täiendavaid meetmeid seoses muude mikroplasti tahtmatu keskkonda sattumise allikatega, et saavutada liidu eesmärk vähendada mikroplastireostust;

f) uusimad andmed, sealhulgas teadusandmed;

g) hinnang uusimate andmete, sealhulgas teadusandmete kohta, mis käsitlevad plastigraanulite keemilist jälgitavust ja ainulaadse keemilise allkirja kasutuselevõtu asjakohasust;

h) käesoleva määruse koostoime asjakohaste rahvusvaheliste algatustega, mis käsitlevad plastigraanulite kadu, eelkõige seoses mereveoga;

i) hinnang selle kohta, kuidas mõjutab käesoleva määruse rakendamist teatavast künnisest väiksemat plastigraanulite kogust käitavate ettevõtjate vabastamine käesoleva määruse kohaste teatavate kohustuste täitmisest, ning selle kohta, kas on asjakohane kehtestada künnis vedajatele;

j) hinnang selle kohta, millist mõju on avaldanud artikli 7 kohaselt antud vabastused plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmise eesmärgi saavutamisele;

k) hinnang selle kohta, kuidas vedajad, eelkõige kolmandate riikide vedajad, täidavad käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;

l) hinnang artiklis 10 osutatud erinevate teabe esitamise viiside suhtelise tõhususe kohta.

2. Kui see on asjakohane, lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

3. Kui Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO) võtab vastu meetmed plastigraanulite ohutuks veoks laevadel ja laevade veetavate plastigraanulite põhjustatava merereostuse vältimiseks, hindab komisjon neid meetmeid, sealhulgas vajadust tagada nendega kooskõla, ning võtab asjakohasel juhul vastu seadusandliku ettepaneku.

Artikkel 26

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 17. detsembrist 2027. Artikli 3 lõiget 1, artikli 5 lõike 6 teist lõiku, artiklit 16, artikli 17 lõiget 1 ning artikli 18 lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse alates 16. detsembrist 2025.

Erandina käesoleva artikli teisest lõigust kohaldatakse artikli 1 lõike 2 punkti d, artiklit 12, artikli 13 lõiget 1, artikli 17 lõikeid 2 ja 3 ning artiklit 19 lastisaatjate ning merelaevade käitajate, agentide ja kaptenite suhtes alates 17. detsembrist 2028.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 12. november 2025

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	M. BJERRE

I LISA

KÄITISE RISKIJUHTIMISKAVA

1. Artikli 5 lõikes 1 osutatud riskijuhtimiskava sisaldab järgmisi elemente:

   a) tegevuskoha plaan;

   b) aasta jooksul käideldud plastigraanulite arv tonnides;

   c) kohad käitise piirides, kus võib esineda väljapuistumist, kusjuures täpsustatakse, millised kohad on suure ja millised väikese riskiga;

   d) kohad käitise piirides, kus võib tekkida plastigraanulite kadu, ja kohad vahetult ümbritsevatel aladel, mida see kadu võib mõjutada, kusjuures mõlemal juhul täpsustatakse, millised kohad on suure ja millised väikese riskiga;

   e) käitlustoimingud, mille käigus võib esineda plastigraanulite väljapuistumist ja kadu, kusjuures täpsustatakse, millised toimingud on suure ja millised väikese riskiga;

   f) iga-aastane hinnang väljapuistumise koguste kohta kindlaksmääratud kohtades ja nendest kohtadest pärit kadude kohta;

   g) selliste tegevuste loetelu, mille käigus võib esineda plastigraanulite väljapuistumist või kadu ja mille üle käitisel võib olla õigus teha kontrolli, sealhulgas tarnijate ja (all)töövõtjate tegevus ning tegevus väljaspool tegevuskohta asuvates ladustamisrajatistes;

   h) konkreetse rolli määramine töötajale, kes vastutab plastigraanulite väljapuistumise ja kao registreerimise, uurimise ja järelmeetmete eest, sealhulgas pädevatele asutustele aru andmise eest, nagu on sätestatud artikli 5 lõikes 6 ja artikli 14 lõikes 1;

   i) plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks, laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks kasutatavate pakendite ja seadmete kirjeldus ning

   j) plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks, laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks kehtestatud korra kirjeldus.

2. Punkti 1 alapunkti i puhul peavad plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks, laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks kasutatavad pakendid ja seadmed olema piisavad ja proportsionaalsed käitise laadi ja suurusega ning hõlmama järgmist:

   a) ärahoidmiseks: käitistes, kus toimub pakendamine, on pakendid piisavalt tugevad, et pidada vastu veo ajal tavaliselt esinevatele löökidele, koormustele ja ilmastikutingimustele; kasutatava pakendimaterjali tugevus ja pakendi konstruktsioon peab olema vastavuses pakendi mahu ja selle kavandatud kasutusega; pakend peab olema puistumiskindel või varustatud sobiva vooderdisega ning see peab olema kindlalt konstrueeritud ja suletud, et vältida sisukadu, mida vibratsioon või kiirendusjõud võivad tavapärastes transporditingimustes põhjustada;

   b) laialikandumise tõkestamiseks: suure väljapuistumise riskiga kohtadesse on paigaldatud püüdurid (nt kogumisalused ja terasvõredega maa-alused säilitusmahutid), mis tagavad, et väljapuistunud plastigraanulite laialikandumist põrandal saab kergesti tõkestada ja need saab kergesti ära koristada, ning plastigraanuleid tõkestavad äravoolukatted või sobivad alternatiivid, et kaitsta maa-aluseid äravoolusüsteeme;

   c) ärakoristamiseks: väljapuistumis- ja kaokohtades on olemas nii sise- kui ka välistingimustes kasutamiseks ette nähtud piisava võimsusega imurid, piisavad koristusvahendid (nt põrandaharjad, prügikühvlid ja -harjad, ämbrid, parandusteibid) ning prügikastid kogutud plastigraanulite ja tühjade kottide jaoks.

3. Punkti 1 alapunkti j puhul peab plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks, laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks kehtestatud kord olema piisav ja proportsionaalne käitise laadi ja suurusega ning hõlmama järgmist:

   a) plastigraanulite pealelaadimiseks, mahalaadimiseks või muul viisil käitlemiseks käitisele juurdepääsu omavaid kolmandaid isikuid teavitatakse asjakohasest plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmise, laialikandumise tõkestamise ja ärakoristamise korrast;

b) plastigraanulite pakendeid käideldakse selliselt, et hoitakse ära pakendi läbistamine; suure väljapuistumise riskiga kohtades: tagatakse püüdurite, ladustamisrajatiste ning pakendite ja konteinerite korrapärane kontroll, puhastamine ja hooldamine; kui pakendid või konteinerid on katki, tuleb tagada, et neid enam ei kasutata;

c) tõkestatakse väljapuistunud plastigraanulite laialikandumist ja need koristatakse ära võimalikult kiiresti ja hiljemalt toimingu lõpuks;

d) tagatakse, et maanteesõiduki, raudteevaguni või siseveelaeva välispinnal ei ole käitisest lahkumisel plastigraanuleid ning et maanteesõidukite ja raudteevagunite lahkumisel peale- või mahalaadimiskohast on nende peale- ja mahalaadimisrambid suletud.

4. Lisaks punktile 2 kaaluvad ettevõtjad käitise laadi ja suuruse ning selle tegevuse ulatuse alusel vähemalt järgmiste seadmete kirjelduse lisamist riskijuhtimiskavasse:

a) ärahoidmiseks: kui tegu on käitistega, kus toimub pakendamine: pakendid, mis ei lagune veekeskkonnas; vaakumtihendid voolikutel ja torustikus; kaitsekatted kahveltõstukitel, hüdraulilistel seadmetel või muudel peale- ja mahalaadimisseadmetel pakendi läbistamise ärahoidmiseks; seadmed kindlate ühenduspunktide loomiseks olemasolevate teiseste tõketega; laadimissüsteemid, mis on konstrueeritud selliselt, et ülekandetorusid saab pärast peale- ja mahalaadimist täielikult tühjendada; kindlalt suletud konteinerid või välissilod plastigraanulite ladustamiseks; kaitse silode ületäitmise vältimiseks; automatiseeritud süsteemid plastigraanulite transpordiks; plastigraanulitelt tolmu eemaldamise seadmed, millel on asjakohased plastigraanulite tolmufiltrid või püüdurid; plastigraanulite konteinerite või silode puhastamisel loputusvee ja õhupuhastuse jaoks filtrite või püüdurite kasutamine;

b) laialikandumise tõkestamiseks: teisesed püüdurid, mis on paigaldatud plastigraanulite käitlemise alade ja käitise piiride vahele, käitise ümber ja ühenduskohtadesse, kus plastigraanuleid üle kantakse; kõigi hoonetes paiknevate põranda äravooluavade ja välispindadel (nt betooniplaadid, asfaltteed ja kattega jalgteed) paiknevate äravooluavade äravoolukatted, millel on asjakohasel juhul kohapeal käideldavatest kõige väiksematest plastigraanulitest väiksemad avad; sademevee äravoolu- või filtreerimissüsteemid mõistlikult prognoositavate üleujutuste või tormidega toimetulekuks; reoveepuhastussüsteem; suletavad konteinerid väljapuistunud plastigraanulite ja tühjade pakendite jaoks; kahjustatud pakendite parandamise või käitlemise tsoonid; peale- ja mahalaadimisala põrand või põrandaalune ruum, mis ei takista väljapuistunud plastigraanulite ärakoristamist;

c) ärakoristamiseks: tööstuslikud imurid; kokkukogutud plastigraanulite, sealhulgas käitist vahetult ümbritsevatelt aladelt leitud plastigraanulite jaoks ette nähtud konteinerid, mis on kaetud, märgistatud ja kinnitatud edasise väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks; tugevdatud kogumiskotid.

5. Lisaks punktile 3 kaaluvad ettevõtjad käitise laadi ja suuruse ning selle tegevuse ulatuse alusel vähemalt järgmiste toimingute kirjelduse lisamist riskijuhtimiskavasse:

a) ärahoidmiseks: teatavates pakendites veetavate plastigraanulite koguse piirangud; kogumisaluste kasutamine ülekandekohtades ning peale- ja mahalaadimisel; selge kord konteinerite avamiseks, täitmiseks, sulgemiseks ja tihendamiseks laadimise alustamisel ja lõpetamisel; ärahoidmiskorra tulemuslikkuse füüsiline kontroll ja seire; ELi vedajate ja kolmandate riikide vedajate vastuvõtmise ja väljumise kord; plastigraanulitelt tolmu ärahoidmise kord ja meetmed;

b) laialikandumise tõkestamiseks: äravoolukatete, sademevee äravoolu- või filtreerimissüsteemide korrapärane kontrollimine, puhastamine ja hooldamine; tegevuskohast lahkuvate või sinna sisenevate sõidukite, väljamineva vee rajatiste ja avalikul alal olevate, käitist piiravate tarade korrapärane kontroll ja puhastamine, kui see on kohaldatav; katkise pakendi või konteineri viivitamatu asendamine või parandamine; reoveepuhastussüsteemi hooldamine;

c) ärakoristamiseks: pärast väljapuistunud plastigraanulite ärakoristamist tuleb neid võimaluse korral kasutada uuesti toorainena, et vähendada raiskamist; kui väljapuistunud plastigraanuleid ei saa uuesti toorainena kasutada, kogutakse need kokku ja kõrvaldatakse kooskõlas jäätmeid käsitlevate õigusaktidega.

6. Keskmise suurusega ettevõtjad ja suurettevõtjad, kes käitavad käitisi, kus eelneval kalendriaastal käideldi plastigraanuleid koguses, mis on võrdne 1 500 tonni künnisega või ületab seda, hõlmavad oma riskijuhtimiskavas ka järgmist:

   a) elemendid, mis tuleb juhtkonna ametlikel koosolekutel vähemalt kord aastas läbi vaadata, sealhulgas kao hinnanguline suurus ja põhjused; seadmed ja kord, mida kasutatakse graanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmiseks, laialikandumise tõkestamiseks ning ärakoristamiseks, ning nende tulemuslikkus;

   b) töötajate konkreetsetel rollidel ja kohustustel põhinev teadlikkus- ja koolitusprogramm, milles käsitletakse graanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmist, laialikandumise tõkestamist ja ärakoristamist, seadmete paigaldamist, kasutamist ja hooldamist, korra järgimist ning plastigraanulite kao seiret ja seda käsitlevat aruandlust;

   c) kord, et teavitada sõidukijuhte, tarnijaid ja alltöövõtjaid asjakohasest plastigraanulite väljapuistumise ja kao ärahoidmise, laialikandumise tõkestamise ja ärakoristamise korrast.

II LISA

ETTEVÕTJA VASTAVUSDEKLARATSIOONI VORM

. . . . . .

(ettevõtja nimi ja aadress)

kinnitab oma ainuvastutusel, et plastigraanulite käitlemine käitises, mis asub aadressil …… (aadress) ja mille registreerimisnumber on (olemasolu korral) ……, vastab kõigile Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. novembri 2025. aasta määruse (EL) 2025/2365 (mis käsitleb plastigraanulite kao ärahoidmist mikroplastireostuse vähendamiseks) nõuetele.

Käesolevale deklaratsioonile alla kirjutades kinnitan, et …… (kuupäev) tehtud riskianalüüsis (lisatud) ette nähtud meetmed on ellu viidud.

[Koht], [kuupäev: pp.kk.20aa]

Allkiri

III LISA

ELI VEDAJATE JA KOLMANDATE RIIKIDE VEDAJATE VÕETAVAD MEETMED

ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad võtavad järgmisi meetmeid ja paigaldavad järgmised seadmed:

1) ärahoidmiseks: kontrollima peale- ja mahalaadimise ajal ja järel, et plastigraanulid on enne käitisest lahkumist veovahendite ja kaubakonteinerite välispinnalt nõuetekohaselt eemaldatud ning et veovahendite peale- ja mahalaadimisrambid on käitisest lahkumisel suletud; teavitama selgelt lasti ohutut paigutamist käsitlevatest nõuetest; kontrollima enne vedu visuaalselt plastigraanulite pakendite terviklikkust; tagama, et näiteks kahveltõstukitel / hüdraulilistel seadmetel kasutatakse kaitsekatteid pakendi läbistamise ärahoidmiseks; ennetama plastigraanulite väljapuistumist veo ajal, näiteks tagades, et veovahendid on tehniliselt sobivad ja et kaubakonteinerite puhul kasutatakse vajaduse korral asjakohast tihenduslahendust; puhastama regulaarselt koormaruume, kaubakonteinereid ja haagiseid, et minimeerida väljapuistunud plastigraanulite kadu; kontrollima visuaalselt koormaruumide, kaubakonteinerite ja haagiste avasid ja terviklikkust, et tõkestada ja minimeerida plastigraanulite kadu enne vedu ja võimaluste piires veo ajal, sealhulgas mitmeliigilise transpordi terminalides, raudteeterminalides ning sisevee- ja meresadamates;

2) laialikandumise tõkestamiseks ja ärakoristamiseks: veo ajal parandama võimaluse korral kahjustatud pakendi ja tagama ülejäänud plastigraanulite püsimise koormaruumis; koguma väljapuistunud plastigraanulid suletavasse konteinerisse või kotti nõuetekohaseks kõrvaldamiseks; kui plastigraanuleid veetakse tsisternis, avama põhjaava/koonuse alles pärast puhastamisalasse sisenemist; asendama konteineri voodri üksnes sobivas mitteavalikus kohas, kus on võimalik tõkestada väljapuistunud plastigraanulite laialikandumist; teavitama asjaomaseid ametiasutusi, näiteks rahvusvahelisi ja riiklikke päästeteenistusi või kao toimumiskoha liikmesriigi keskkonnaasutusi;

3) pardavarustus: vähemalt üks kaasaskantav valgustusseade, käsi-tööriistad (nt põrandaharjad, prügikühvlid ja -harjad, ämbrid, parandusteibid jms); suletavad kogumiskonteinerid / tugevdatud kogumiskotid.

IV LISA

VASTAVUSTUNNISTUSE VORM

. . . . . (nimi)

registreerimisnumbriga .....

ja akrediteeritud valdkonnas ..... (NACE kood),

kinnitab pärast seda, kui on kontrollinud ettevõtja ..... (nimi) käitist, mis asub aadressil ..... ja mille registreerimisnumber on (olemasolu korral) .....,

et käitis vastab kõigile Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. novembri 2025. aasta määruse (EL) 2025/2365 (mis käsitleb plastigraanulite kao ärahoidmist mikroplastireostuse vähendamiseks) I lisas sätestatud nõuetele.

Käesolevale tunnistusele alla kirjutades kinnitan, et

— kontroll on tehtud kooskõlas määruse (EL) 2025/2365 nõuetega ja hõlmas pistelisi kontrolle, mis tehti … (kuupäevad);

— kontrolli tulemusest nähtub, et puuduvad tõendid määruses (EL) 2025/2365 sätestatud nõuete täitmata jätmise kohta.

[Koht], [kuupäev: pp.kk.20aa]

Allkiri ja tempel või digiallkiri

V LISA

ARTIKLI 10 KOHASELT ESITATAV TEAVE

Keskkonnale kahjulik – vältida kadu!